49ᴿᴰ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1901 Կ. ՊՈԼԻՍ | ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ՕԳՈՍՏՈՍ 27 — 9 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1907 | 27 ԱՂԸՍԹՈՍ 1325 — 1 ՇԱՊԱՆ 1323

Journal Armenien
MANZOUME-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte.
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պապը Ալի Ճատտէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ՆԵՐՔԻՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنيجه يومى و سياسى غزته در
صاحب امتيازى : ارمانس قره
داره‌خانه‌سى: باب عالى جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղշ.	50 ղշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 Ֆր.	18 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ | ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ «ՄԱՆԶՈՒՄԷ» ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ | 10 ՓԱՐԱ

ՍԱՆ ՖՐԱՆՉԻՍԿՕ

(Բ. Յօդուած եւ վերջ)

Քանի մը նոր շէնքեր աւարտած են կամ աւարտելու մօտ, եւ այսպէս առանձնութեան մէջ չափազանց մեծ ու ճերմակ կ'երեւին եւ կը նմանին ապիտակափայլ ընդարձակ աչտանակներու՝ կիսաւածեալ պատուանդաններով: Կարծես կ'ուզեն կերպարանել ամբողջ կառուցուած շէնք մը: Կը տեսնուի յայտնապէս որ այս շէնքերու կառուցման մէջ մի միայն նպատակն եղած է շուտով եւ երկրաշարժի ու հրդեհի դէմ դիմացկուն ըլլալ առանց գեղեցկութիւնն ի նկատ առնելու:

Սան Ֆրանչիսկօ այսպէս պիտի վերականգնի եւ ամերիկեան քաղաքաց մէջ ամէնէն ամերիկեանը պիտի ըլլայ: Ինչ որ կը կազմէր իր յատկանիշն ու հմայքը, այլ եւս չպիտի վերակենդանանայ: Պիտի չյարմարի այլ եւս իրեն համար այն անունը որ կը տրուէր հասարակաբար բնական գեղեցկութեամբ օժտեալ տեղերու, եւ թողլով ի բաց Սան Ֆրանչիսկօյի անունը, լաւագոյն չէ՞ր միթէ դրոշմել վրան Shy scraper town կամ Uptodatelandի անուամբ: Հեռաւոր բլրակի մը գագաթի վրայ գետեղուած է գեղակներու թաղ մը որ ճերմակ պատշգամաց եւ նոր տանիքներու կարճ ատրճանաւորութիւն մը կը կազմեն: Իտալական թաղն է այս:

Իտալական թաղն ամէնէն առաջ կանգնեցաւ: Սան Ֆրանչիսքոյի մեր ազգակիցները ժամանակ չկորսուցին: Կը հաշուէր թէ անոնք գրեթէ 20 միլիոն Ֆր. ծախսեցին զայն վերաշինելու համար: Ասիկա մեծապէս սիրելի գործ մըն է եւ շատ բան կ'արժէ: Կը ցուցնէ որ մեր հին ցեղը նախանձելու բան մը չունի ուրիշներուն թէ՛ զօրութեան, թէ քաջութեան եւ թէ գործունէութեան մասին, եւ թէ իտալական գաղթն ո՛րքան բազմամարդ նոյնքան ձեռներէց է, եւ վերջապէս կը ցուցնէ թէ նա միլիոններով տոլարներ ունի: Բայց նոր թաղին մօտ դեռ հազարաւոր իտալացիներ կ'ապրին ապաստանի խրճիթներու մէջ, արտառոց երկրի մը մէջ, որոնց բնակարանները ճիշդ նմանութիւնն ունին կանոնց թակաղաղի. ամբաւութիւն մը միօրինակ թակաղաղներու որոնց միջեւ կան նեղ անցքեր՝ փռուած ճերմակեղէններով, որոնք կը չորնան, յորս կը վխտան մանուկներ լի աղաղակներով, երգերով, կռիւներով: Երկայն ամիսներ հարիւր հազարաւոր անձինք, աղքատ եւ հարուստ, այսպէս բանակած ապրեցան: Հիմա ժողովրդեան մեծագոյն մասն արուարձանաց մէջ կ'ապրի, կամ ծովածոցէն անդին՝ մերձաւոր երկիրներու մէջ:

Առաւօտուն Սան Ֆրանչիսկօ կուգայ եւ երեկոյին կը մեկնին: Նաւամատոյցէն կը տեսնուի աշխատութեանց համար յատկացուած առժամանակեայ գործավայրը, եւ որուն միջոցին եռուզեռ մը մարդկանց որ տաժանակ մղումներով հեռուն կը բնակին: Ճամբաները իրենց կեանքն ու աշխոյժը չեն կորսնցուցած: Անոնք կը վխտան հետեւակներով, ակօսուած ինքնաշարժերէ, հանրակառքերը կ'արշաւեն, մեծապէս տարօրինակ է տեսնել տեղ տեղ մեծ քաղաքի մը շրջիլը՝ առանց քաղաքի:

Իրիկունը Սան Ֆրանչիսքօ կը դատարկուի, կը լուսաւորուի եւ լռութիւնը կը տիրէ: Գործավայրը կը գտնուի դէպ արեւմուտք, քանի մը մղոն հեռու: Այն մասին մէջ կար մեծ եւ ազնուական ճամբայ մը, Վան-Նէս պողոտան, շատ ընդարձակ, շրջապատուած պարտէզներով եւ ամարանոցներով: Սահմանագիծն էր ընդ մէջ քաղաքին՝ որ կ'աշխատէր եւ քաղաքին՝ որ կը հանգչէր: Վան—Նէսի մէջ կանգ առաւ առջի հրդեհը յարգանօք, աշխատող քաղաքը լափելէ վերջ: Անմիջապէս վաճառականութիւնը ողողեց ամարանոցները, զանոնք կերպարանափոխեց պաշտօնատանց եւ վաճառատանց, անոնց ճակատները շրջապատեց ապակեփեղկերով, ազդագրեր եւ դրօշներ պարզեց, գրաւեց պարտէզները, հոն կառոյց գեղատեսիլ փայտեայ հիւղակներ՝ նման աշխարհահանդէսի տաղաւարներուն, եւ Վան-Նէս եղաւ Broadwayը, առժամանակեայ ժառանգը Market Streetի:

Այն պողոտան իր կարմիր, կապոյտ, դեղին եւ նոր ջնարակով շողշողուն, ուրախ, տաղկալից եւ անզուգական դարձած է կամ դիմակաւորուած: Աշխարհիս ո՛չ մէկ պողոտային կը նմանի, կարծես թէ այլանդակ եւ անծանօթ քաղաքականութեան մը արդիւնքն է, առօրեայ կեանքի մը աշխոյժն ունի: Ազնուական ծանր պողոտան գոյներով խճողուած է, ժողովուրդը իրեն ձգելու համար: Քանի մը տարիէն պիտի լքանայ, եւ պիտի մնայ իր կենաց այս անկանոն շրջանը, պիտի մոռնայ՝ թէ ինքն ալ սափորներ է աշխատիլ: Կ'անցնիմ փայտաշէն ցած տան մը առջեւէն սգապատ դրասանդներով ծածկուած, որոնք տանիքէն մինչեւ փողոց կ'երկարին: Ջրհանկիրներու բնակարան մ'է, իւր փողփողուն ջրհաններով որ դէպ ի Թերաբաց դռները դարձուած են, ձիերը պատրաստ՝ ամերիկեան դրութեան համաձայն:

—Ինչո՞ւ այս սուգի հանդերձանքը, կը հարցնեմ ջրհանկիրի մը:

—Տարեդարձը, պատասխանեց ինձ լակոնական ոճով:

—Ստուգիւ տարի մըն է, Սան Ֆրանչիսկօ հրդեհուեցաւ Ապրիլ 18—22ին:

—Դուք հո՞ն էիք, կը հարցնեմ:

—Այո՛, պատասխանեց գլուխի շարժումով մը:

—Այն ատեն ջրհանները օգուտ մը չունեցան, կ'աւելցնեմ ցուցնելով մեքենաները:

—Ջուր չկար, երկրաշարժը խորտակած էր ջրմուղները:

—Հինգ վայրկեանէն առաջին հրդեհներուն վրայ հասանք, բայց....

—Հազիւ լմնցած էր երկրորդ ցնցումը, զմեզ արդէն ամէն կողմէ կը կանչէին: Առաջին կէս ժամուան մէջ 52 օգնութեան նշան առինք:

Ինչպիսի տեսարան ըլլալու է 25 հազար տուներ հրոյ ճարակ ընող կրակ մը, որ տարածուած է աչքին կտրածէն աւելի, եւ որ երկինքը ծածկելու եւ մշտատեւ գիշեր մը ստեղծելու չափ ծուխ կ'արձակէ, տաք եւ թուխ մուխիր մը որ կը տեղայ մղոններով մինչեւ դաշտին եւ ծովուն վրայ եւ մարդկային խօլ հոսք մը՝ կէս միլիոն ժողովուրդ՝ արդէն սարսափահար երկրաշարժէն, նոր թշնամիէն կը փախչի հրապարակէ հրապարակ՝ մինչեւ հեռաւոր դարաստաններ: Ցեխոյ ամայի համբուներու՞ մէջ բոցերու արծարծումն եւ դատապարտեալ քաղաքին լռութեան մէջ պատերուն ճարճատումը, խորտակումն ու փլուզումը, սալայատակներու փլուզումը: Միջոցներ կը գործածէին հրդեհին դէմ կռուելու համար: Այսպէս անոր ճամբուն առջեւ կը կործանէին տուներու ամբողջական խումբեր: Անոր միջոցներով կը մաքառէին, կրակ կրակի դէմ, կործանումը կործանման դէմ: Վերջապէս ոչնչացումը, ծխացող անապատ մը:

Ինչպէս ժողովուրդը զայն երեսէ ձգելով՝ ուրիշ տեղ չէ դիմած: Քաղաքը վերստին շինելու գաղափարը շուտով ծագեցաւ. Նոյն իսկ փախստական բանակեաղներու մէջ՝ երբ դեռ հրդեհը չէր յաղթուած: Վհատութիւնը երկար չտեւեց, հոն՝ ուր յաջողութիւնը շուտով կը յանէ աշխատութեամբ: Ամերիկեան հաստատակամութիւնը եւ ձեռներէցութիւնը մեծաւ մասամբ արդիւնք են յաջողութեան դիւրութեանը: Այս երկրին ազգաբնակութիւնը յանդուգն է, հոն բաղդին շրջանը կարճ է, արկածը կորսուած խաղ մըն է, յաջորդը կը սկսի:

Նպաստից սքանչելի կազմակերպութիւն մը մինչեւ գործերուն վերսկսիլը ապրեցուց անհամար ժողովուրդը: Աղէտքին առաջին օրէն ամէնն ալ իրենց ուտելու հացը ունեցան. կիներն ու տղայք, կաթ, կարագ եւ միս: Լքման եւ շփոթութեան վայրկեան մը չեղաւ: Երկրաշարժի ցնցումներէն երեք ժամ վերջ, քաղաքապետը տոկուն կամքի ուժով մը պատերազմական օրէնք հրատարակեց, հրամայեց գողերը հրացանի բռնել, գինարբուքը ջնջել կոչեց, մինչեւ կանոնաւոր ոստիկանները կը ստանձնէին ոստիկանութեան պաշտօնը: Երիտասարդ քաղաքացիք ալ ստիպուեցան՝ զինուորաց առաջնորդութեամբ աշխատիլ, փլատակները կամ հաց փոխադրել եւ աւերակաց տակէն դիակներ դուրս հանել: Այսպէս անիշխանութեան եւ աւարառութեան առաջքն առնուեցաւ: Ազատեցան դրամատանց արկղները, եւ վաճառական քաղաքի մը հոգին իր դրամատանց արկղներուն մէջ է: Եթէ ազմկաւոր բազմութիւնը ազատ թողուելով զանոնք կողոպտէր, Սան Ֆրանչիսքօ ստուգիւ յաւիտեան մեռած պիտի ըլլար: Քաղաքապետին հանճարը խափանեց սոյդ վտանգը:

Բայց դրամատանց համար ուրիշ վտանգ մըն ալ կար, որ ծագեցաւ գործերու հետ, դարաստանաց դալարութեան եւ տաղաւարաց մէջ տեսնուած գործերուն, այսինքն դրամատերց սարսափը ու դրամագլխոց անմիջական նահանջումը:

Դրամատունները պիտի դադրեցնէին վճարումները, քայքայում պիտի ըլլար եւ զինուորական ուժով պահուած կարգաւորութիւնը պիտի չեղէր օրինական ճամբով. ուստի հրովարտակով հասարակաց տօնը հնարեցին: Ամէն օր իշխանութենէն հասարակաց տօն կը հաշուուէր, տօնին առթիւ դրամատուներն օրինապէս փակ կը մնային: Տօներու բազմութեամբ երկիւղի եւ անձկութեան առաջին ժամանակաց յաջորդեցին յոյսը, վստահութիւնը, հանդարտութիւնը, եւ տօնական շրջանը լմնցաւ:

Նոր Սան Ֆրանչիսկօն կ'ապրէր արդէն:

Նա զամէնքն ալ վերստացած էր եւ զամէնքը գործերու հասանքին մէջ կը քաշէր: Ինքն իսկ կը ներկայանար իբրեւ վիթխարի գործ մը: Հողերու արժէքը մինչեւ ցարդ չտեսնուած կամ չլսուած գիներու բարձրացան: Ծրագիրներ կը ծնէին ու կը բողբոջէին, աւերակաց շահավաճակներ կը վաճառուէին ու կը գնուէին. ընկերութիւններ կը հիմնուէին, միլիոններ կը յատկացուէին շինութեանց համար:

Ամէն կողմէ դրամ կը յորդէր, մէկ միլիառ եւ երկու հարիւր յիսուն միլիոն կ'ապահովագրէին եւ պարզապէս քաղքին ծրագիրներն դեռ աւելի մեծ ծագործն գումարներու կը հասնէին: Որոշեցին հինգ միլիառ ծախսել առաջին հինգ տարիներուն մէջ: Սկսաւ աշխատութեան այն տենդը որ հիմայ առաջ կը բերէ իր հրաշալի արդիւնքները:

Վստահ եւ արիական գործունէութիւնք արծարծեցան: Վաճառականութիւնն արկածէն յետոյ աճեցաւ: Սան Ֆրանչիսկօյի հետ առեւտուր ընող գինետուներու թիւը կրկնապատկուած, եւ դրամատանց գործառնութիւնը երկու հարիւր յիսուն միլիոն աւելցած է: Երկաթուղիներու նոր գծեր կը շինուին: Աճապարանք, տագնապ մը կայ: Արծարծուն բան մը միացած է օդին մէջ: Տարուան մը ընթացքին մէջ շինուածը՝ անհաւատալի դարձած է: Գործառնութեանց առժամանակեայ թաղին մէջ կանգնած են վեց հազար առժամեայ շէնքեր՝ ութսուն եւ հինգ միլիոն ֆրանքի արժողութեամբ, քաղաքայիններուն մէկ երրորդը փոխադրուած է, այսինքն վեց միլիոն տասակառաչափ եւ երկու հարիւր միլիոն ֆրանքի միայն շէնքեր կը կառուցուին: Այրած դատարկութեան կիսուն մէջ կ'աշխատուի: Կարծես թէ երկրաշարժը նոր ուժեր արթնցուցած ըլլար իր զոհերուն մէջ:

Ես Բալապրիոյ երկրաշարժին վրայ կը մտածեմ:

Կէս գիշերն անցած է երբ պանդոկ կը դառնամ, փայտաշէն նոր պանդոկ մը՝ որ ջնարակ կը հոտի, եւ լեցուած է նորեկներով, եւ որոնց մէջ չտեսնուիր ո՛չ սենեկապան եւ ո՛չ փոքրիկ զանգակ մը: Մինչդեռ սանդուղէն կ'անցնիմ, կը տեսնեմ վարը քաղաքին կեդրոնին մէջ լոյսերու շողշողումը, գիշերային հանդէսի մը ցոլացումը:

Կարելի՞ բան է: Աւերակաց կեդրոնը հանդէս մը: Եւ սակայն կը նշմարեմ ելեկտրական լամբարներու մանեակներ՝ որ կարմրագոյն ցոլացում մը կը սփռեն աւերակներու վրայ: Կը յառաջանամ հետաքրքրութեամբ լի՝ դէպ արտառոց հանդէսը:

Թողլով Վան-Նէս պողոտան, ուր կը գտնուի պանդոկը, այլ եւ ոչ մէկուն կը հանդիպիմ. Ճամբաներուն մէջ տեղէն կը քալեմ՝ փոսերուն, աղիւսի եւ կրի դէզերուն մէջ չիյնալու համար: Թանձրամած փոշին կը մեղմէ իմ ոտնաձայնս, լուսաւորութիւնն կ'առաջնորդէ ինձ: Քանի մը նոր շէնքերու կը մօտենամ, հոն մի քանի փոքրաքանակ ըմպելեաց կրպակներ բաց են: Հեռագրի ցցին վրայ հաստատուած ազդագիր մը կը կարդամ լապտերի մը լուսով: Larkin Street:

Քանի մը վայրկեան վերջ ինքզինքս կը գտնեմ շքեղապէս լուսաւորուած ապարանքի մը մնացորդաց առջեւ: Քաղաքապետարանն է, քանդուած, անբնակ եւ հարիւրաւոր կանթեղներ զետեղուած: Այդ մեծագործ եւ շքեղ շինուածքարանը որ շրջապատուած էր սիւնազարդ անդաստակներով, պսակուած ընդարձակ ամանապարձր գմբէթով մը՝ եւ կը նստէր երկկարգ սիւներու վրայ՝ որոնք իրենց գեղեցկութեամբ եւ մեծագործութեամբ լի թեթեւութիւն մը կ'ընծայէին, այդ ամէնէն հիմայ լոկ անկիւն մ'է մնացած, աշտարակիկ մը եւ գմբէթը: Բայց գմբէթն որ այժմ նստած է պողպատեայ լաստակերտներու վրայ, որոնք շինութեան կմախքը կը կազմեն, հրաշքով մը հաւասարակշիռ կեցած է նուրբ հիւսուածի մը եւ մետաղեայ ժանեակի մը վէսյ, կարծես թէ մնացեր է վեր բռնելու համար իր կատարը գտնուող ազատութեան արձանը: Լուսաւորութիւնը կը կամարակերպէ այդ մնացորդներն ու կը զարդարէ փողփողուն ժապաւէններով, գմբէթին շուրջը կը դառնայ:

Կ'ըսեն ինծ թէ ամէն երեկոյ այսպէս է: Ամէն երեկոյ այս բոլոր լոյսն եւ այս բոլոր լռութիւնը իրարու կը հանդիպին, ինչպէս յուղարկաւորութեան մը մէջ:

Քաղաքապետարանն հիմայ այնպէս կը լուսաւորուի՝ ինչպէս կը լուսաւորուէր արկածէն առաջ:

Ընկճուած հսկայն դեռ կը յամառի ապրիլ, եւ կ'ապրի:

Այն շէնքն որ քաղքին սիրտն էր՝ չուզեր մեռնիլ: Ուրիշ բան չկրնար ընել, բայց միայն լոյսեր կրել եւ լաւ կը կրէ, կ'ամբառնայ, կը ցուցնէ զանոնք, բարձր եւ մենաւոր՝ ինչպէս փարոսը: Եւ գիշերը փարոսի մը պէս կ'երեւի, թէ՛ նշան կուտայ, թէ հեռուն կը խօսի: Կարծես ըսել կ'ուզէ իր ժողովրդեան. Արիութի՛ւն, դեռ հոս եմ:

«ԹՕՐԻԵՌԱ»Ի ԹՂԹԱԿԻՑԸ

ՀՌՈՄԷԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉԸ

Պիոս Ժ. Պապը հրամայած է ամբողջովին սրբագրել Լատիներէն Աստուածաշունչը որ Վուլկաթա կը կոչուի: Ասիկա Աստուածաշնչի ուսանողաց համար յոյժ հետաքրքրաշարժ դէպք մըն է: Աւելի քան 1500 տարի անցած է յորմէհետէ Դամասոս Պապին խնդրանօք Յերոնիմոս սրբագրեց Նոր Կտակարանի մէկ մասին Լատիներէն թարգմանութիւնը յունական բնագրին հետ համեմատելով: Քանի մը տարի յետոյ Հին Կտակարանը թարգմանեց Եբրայեցերէնէն. բայց Յերոնիմոսի այս գործը սաստիկ յարձակումի բախեցաւ պահպանողական ուսումնականներէն, որոնք Յօնարէնին յարգ կ'ընծայէին, այսինքն Եբրայեցերէն բնագրէն գերազանց կը համարէին: Զարմանալի է որ արդի ուսումնականները լաւ փաստեր գտած են ի նպաստ այդ պահպանողականներուն ընթացքին, վասն զի Յօնարէնը թարգմանութիւն է շատ աւելի կանուխուան Եբրայեցերէն ձեռագիրներէ քան այժմու ո եւ է ձեռագիր կամ քան այնպիսիներ որոնք հաւանօրէն Յերոնիմոսի ձեռքը չանցան: Աղէկ հաստատուած է թէ սկզբնական ձե-

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ)(80)(

ՓՈԹՈՐԿԱԼԻՑ ԿԵԱՆՔ ՄԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Է.

ՎԱԳՐԸ ԱՌԻՒԾԻՆ ԴԷՄ

Կոմսուհին բոլոր սրտովը նախկին բարեկամին Վիթէլ Վիթէլլօյի աղջկան նուիրուած՝ մեծ անձկութիւն կը ցուցնէր անոր հասցէն գտնելու համար եւ մտքովը կ'ամբաստանէր Տարթիֆը որ արգիլած էր աղջիկը իրեն գալէ, եւ քը շարունակելով նամակին ընթերցումը, հետեւեալը կարդաց.

Աղջիկը դեռ Բլարա Մօնթի անունով կը ճանչնայ զձեզ, ո՛չ ձեր ներկայ անունը ու տիտղոսը գիտէ, ո՛չ ալ ձեր բնակարանին հասցէն, եւ սակայն նկատելով որ դուք կ'երթաք զինքը կը տեսնէք, իր հասցէն հասկցայ: Օրիորդը Պօն փողոց 22 թիւ տունը կը բնակի եղեր, շատ քիչ անգամ դուրս կ'ելլայ, հետեւաբար երբ որ երթաք կրնաք գտնել զինքը:

—Աշխարհի վրայ այս աղջիկէն ուրիշ ոչինչ ունիմ, գոչեց կոմսուհին, չկրնալով կաթիլ մը արցունք զսպել, պիտի փութամ ժամ առաջ գտնել զինքը ու թեւերուս մէջ առնել:

Նամակը հետեւեալ կերպով կը վերջանար.

Ինչպէս կը տեսնէք, տիկին, մազի չափ չեմ շեղած բարեկամական պարտականութենէս, ոչ իսկ առիթ տուած եմ որ կարծէք թէ ձեր հրամաններուն հակառակը կը գործեմ: Անտրէ Վիթէլլօյէ բաժնուելէս ետք, Բլիւպ գացի, հոն տեսայ ձեր ամուսինը որ կատաղի կերպով կը խաղար, անիկա զիս չտեսաւ, կամ չտեսնել կեղծեց, կը խաղար, անընդհատ կը խաղար եւ կը շահէր ալ, բայց արտաքին երեւոյթէն այնպէս կը դատէի որ այլ եւս ինծ հետ կռիւ ընելու բնաւ կամք չունի:

—Դրամախա՛ղ կը խաղայ, գոչեց կոմսուհին յուսահատութեամբ, այո՛ ամուսինս դրամախաղ կը խաղայ, մեղայի գալէն օր մը ետք, թէ դրամ կը շահի եւ թէ զիս կը կողոպտէ, անշուշտ առանց ամէնքը չին բաւեր Պէնէքրատի շլխտի մարքիզուհին կշտացնելու, որ ամուսինս կեղծարարութիւն ընելու չափ ալ կը ստորնանայ ու ես դեռ ապուշի նման կեցեր, սէր, գուրգուրանք կը շռայլեմ այս ստորին, վարնոց կեղծաւոր սրիկային, եւ կը պաշտեմ զայն. Մեղք որ անձիս տէրը չեմ ու չեմ կրնար մէկ հարուածով ամէն կապ խզել վատին հետ, բայց պէտք է սահման մը գծեմ այս յիմարութիւններուս. ո՞վ է Լիսթրաքի կոմսը զոր անչափ կը պաշտեմ, աշխարհի ամէնէն ստորին, ամէնէն ողորմելի արարածը չէ՞ միթէ, պէտք է արիութիւն ունենամ սիրոյ կուրութենէն դուրս, իսկական գոյնին մէջ տեսնելու զինքը, պէտք է լքեմ այս տունը, անգամ մըն ալ չվերադառնալու պայմանով հեռանալու եմ. եթէ ժօրժ կը զիջանի, թող երթայ այն շլխտի Պէնէքրատին հետ հոս բնակի, պատուաւոր մարդիկ այն ատեն իմ վրէժս պիտի լուծեն այս երկու անամօթներէն, ես մխիթարութիւն պիտի գտնեմ անտէր որբուհիէն ու անկեղծ բարեկամէս Տարթիֆէն. մեղք որ չեմ կրցած մօտէն ճանչնալ Տարթիֆը, իր այս նամակը բացայայտօրէն կը ցուցնէ հոգիին ազնուութիւնը:

Կէս օրը երեք ժամ անցած էր այլ եւս, կոմսը հիմա պիտի գար եւ կոմսուհին եթէ չէր ուզեր անգամ մըն ալ այն վատին երեսը տեսնել, անհրաժեշտ էր որ կարգադրութիւնները ընելու փութար: Կոմսուհին կրնար մի միայն իր հագուստը հիւրանոց մը երթալ առժամաբար ու ետքը բնակիլ այն տունէն փոխադրել տալ ուզած տեղը: Բլարա Մօնթի այսպէս մտածելով ու չուզելով որ հարստութիւնը երկանը ձեռք անցնի, ամբողջ զոհարեղէնները, պանքատմերն ու արժէքաւոր իրեղէնները կապեց պայուսակի մը մէջ զետեղեց, հանդերձադարանը բացաւ եւ առաջին անգամ ձեռքին վերարկուն ու գլխարկը վրան առաւ. կառք վարձելու համար ծառան չղրկեց, նկատելով որ կրնայ կառքին թիւը հասկնալ ու իր ո՛ւր երթալը հետախուզել. կոմսուհին այս զգուշութիւնը բոլորովին իր գոյութիւնը կորսնցնելու նպատակով չէր, որովհետեւ եթէ անհետանար ու մարդու չերեւար, ամուսնոյն պիտի նկատուէր, ինչ որ աւելի ջիղերուն կը դպչէր: Ինք կը փափաքէր դատարանին վճռովը բաժնուիլ ամուսինէն ու հանրութեան ցուցնել թէ որո՞ւնն էր յանցանքը այս ամուսնալուծութեան խնդրոյն մէջ, այսօր համար սակայն անհրաժեշտ էր կանուէր ու չափուած կշռուած ծրագիր մը ունենալ: Ասոնց ամէնուն համար պէտք էր երկար խորհրդակցութիւններ կատարել իր նօտարին՝ Պառոն Ժուէնի հետ, ինչպէս նաեւ ժամանակ մը առանձնացած ապրելու էր, եւ որպէս զի իր այս անհետացումը յոռի մեկնութիւններու առիթ չտայ, որոշեց երթալ Անտրէ Վիթէլլօն այն իտալացի որբուհին գտնել ու անոր հետ բնակիլ պատուաւորապէս առժամաբար:

Կոմսուհին Տարթիֆի նամակէն հասկցած էր իտալացի աղջկան հասցէն, եթէ անոր բնակավայրը անյարմար էր, կրնային դիւրաւ ուրիշ տեղ մը փոխադրուիլ: Եւ սակայն Բլարա անդառնալի կերպով տունէն բաժնուած ըլլալը մինչեւ որ գրաւորապէս ամուսնոյն չհաղորդէր, չէր կրնար մտածածները գործադրել, որովհետեւ կոմսը եթէ չգիտնար ամուսնոյն մեկնումը, կրնար ոստիկանութեան դիմելով փնտռել տալ զինքը եւ կամ ամբաստանել թէ հոմանիի մը հետ փախած ապօրէն կեանք կը վարէ: Իբրեւ ամուսին իրաւունք ունէր ժօրժ այս տեսակէտներէն դատ բանալու կնոջը դէմ, ինչ որ անել կացութեան մը պիտի մատնէր կոմսուհին: Ուստի խելք կ'ընէր որոշեց կարճ նամակ մը գրել. առանց ժամանակ կորսնցնելու սեղանին գլուխը անցաւ, մեծ թուղթ մը առաւ ձեռքը, բայց զայն լեցնել չէր նպատակը: ժօրժ արժանի չէր առանց գրութեան մը, քանի մը տողը բաւական էր, ուստի հետեւեալը գրեց.

Երեք փոխգիր քաշած էիք վրաս զորս վաշխառու մը ներկայացեց եւ երեքին փոխարժէքն ալ վճարեցի. զձեզ պարտքէ ազատելու համար ծախու հանած էի տունս, ուրկէ զիս վռնտելու եւ իմ տեղս անցնելու յատուկ նպատակով զայն գնողը եկաւ, անոր հետ ալ տեսակցեցայ. ալ կը բաւէ, անգամ մըն ալ երեսնիդ չտեսնելու որոշումով կը մեկնիմ. ես զձեզ մոռցած եմ, դուք վերջնականապէս մոռցէք զիս, մի՛ աշխատիք անգամ մըն ալ զիս տեսնելու.

ԲԼԱՐԱ ՄՕՆԹԻ

Ապացուցանելու համար թէ Լիսթրաքի կոմսուհի տիտղոսէն հրաժարած է, յատկապէս Բլարա Մօնթի ստորագրեց եւ նամակը փոքրիկ սենեակին սեղանին վրայ դրաւ, ուր ծառաները չէին կրնար առանց հրամանի մտնել: ժօրժ սովորաբար տունէն մտածին պէս այս սենեակը կուգար, ուր պիտի տեսնէր նամակը: Հինգ վայրկեան ետք նախկին երգչուհին վերջնականապէս բաժնուեցաւ Մօնսօ փողոցի իր բնակարանէն, զոր այնչափ երջանիկ յոյսերով գնած էր ու հիմա սարսափած էր վայրագ հակառակորդի մը յանձնել: Ո՛չ ծառաները եւ ոչ ալ անցորդները կրցին բան մը կռահել կոմսուհին տխուր դէմքէն ու արագ քայլերէն, որ գլուխը իսկ ետին չդարձուց դէթ անգամ մըն ալ տեսնելու համար իր երբեմնի սիրոյ բոյնը:

(Շարունակելի)

ուագիրներուն վրայ օրինակողներուն կողմէ բաւական յաւելուածներ եղած են այժմ պահուած Եբրայեցերէն բնագիրներուն մէջ։ Ցերոնիմոսի թարգմանութեան աւարտումէն 200 տարի ետքն էր որ Հռոմէական եկեղեցիէն պաշտօնապէս ընդունուեցաւ անիկա։ Զայս ըրաւ Մեծն Գրիգորիոս Պապը։ Անիկա իբրև Վուլկաթա, այսինքն Ժողովրդական Թարգմանութիւն, ճանչցուելէն ետքը, կանազան փոփոխութիւններէ անցաւ մինչև որ միայուն ձև մը առաւ տպագրուելով ի Մայէնս յամին 1455։ Այն եղաւ մամուլէն ելլող առաջին լիակատար հատորը։ Տասը տարի յետոյ տպագրեալ հրատարակութիւն մը եղաւ համարներու բաժնուած։ Այս առաջին անգամն էր որ Աստուածաշունչը համարներու բաժնուեցաւ, թէև անոր գլուխներու բաժնուիլը աւելի քան 300 տարի առաջ տեղի ունեցած էր։ Տրիտենդեան ժողովը, երբ 1502ին, հրամայեց Վուլկաթային պաշտօնական հրատարակութիւնը, որ գործադրուեցաւ Կղեմէս Ը.ի ձեռամբ 1592ին, և այդ ժամանակէն հետէ Հռոմէական կաթոլիկ Եկեղեցւոյ վաւերացեալ տպագրութիւնն է։ Այժմ հրամայուած սրբագրութիւնը արդիւնք է ուսումնասիրութեանց Աստուածաշնչի Յանձնախումբին զոր անուանեց Լէոն ԺԳ. Պապ 1903ին, իր մահէն քիչ առաջ։

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԱՂՄԿԱՅՈՅՑ ԼՈՒՐ ՄԸ.— Ամերիկա միաբանած է Գերմանիոյ հետ.— Ամերիկայի մէջ օրակարգն է ամերիկեան տորմիղին ճամբորդութիւնը Խաղաղականին։ Կը ծանուցուի թէ մարտանաւերուն մեկնումէն առաջ Թոտ հրահանգումին բացը տեղի ունենալիք թնդանօթաձգութեան փորձերու պահուն նոր գործիք մը պիտի փորձուի արձակման բարձրութիւնը հաստատելու համար, գործիք որ յոյս կայ թէ լաւագոյն արդիւնքներ պիտի տայ։

Նիւ Եօրք Սըն յուզումնալից լուր մը կը հաղորդէ։ Զրոյց կայ թէ Նախագահ Րուզվէլթ համաձայներ է եղեր Վիլհէլմ Բ.ի հետ, որպէս զի Ատլանտեանի եզերքներուն ամբողջութիւնը պաշտպանուի գերման տորմիղին կողմէ Միացեալ Նահանգաց տորմիղին բացակայութեան պահուն։ Նոյն թերթը կը կասկածի որ մի՛ գուցէ այս զրոյցը արդարացի հիմ մը ունենայ։ Աստնկ համաձայնութիւն մը բնական է արգիլուած է ամերիկեան կազմակերպութեան կողմէ. բայց դժուար կուտայ նոյն թերթը, մերթ մարդ պարտաւոր կ'ըլլայ հակառակ կամքին ընդունիլ թէ կազմակերպութիւնը և օրէնքը Ամերիկայի մէջ արգելք մը չեն ըլլար անձնական փառասիրութեանց։ Նիւ Եօրք Սըն կ'աւելցնէ թէ մարդ չի հաւատար այլ ևս թէ զրահաւորներու ճամբորդութեան նպատակը ըլլայ նշանաւորուածը։ Պէտք պիտի ըլլար գիտնալ տեսանեան ծրագիրը որուն ձեռնարկեց Մր. Րուզվէլթ և որու առթիւ ան չի վստահիր ամերիկեան ժողովուրդին։

Ամերիկեան այդ թերթին յատկանշական ծայրայեղութիւնը նկատի առնելով հանդերձ կ'ըսէ Թայմզի Նիւ Եօրքի թղթակիցը, պէտք է խոստովանիլ թէ, անտարակոյս, անհանգստութեան զգացում մը կայ Մ. Նահանգաց տորմիղին շարժման իրական նպատակին վրայ։

ՉԻՆ ԵՒ ՃԱՊՈՆ ԹՇՆԱՄԻ.— Չինաստանի ընթացքը Ճապոնի հանդէպ վերջերս բոլորովին փոխուած է և տակաւ անհամակիր կը դառնայ, յանդուգն համար հակաճապոնական պայքարի մը։ Այս փոփոխութիւնը զայրոյթ կը պատճառէ Թոքիոյի մէջ և թերթերը կ'զբաղին Բեքինի քաղաքականութեամբ։ Կ'ըսեն թէ Ծ. Արեւելքի խաղաղութեան շահուն համար արդի կացութիւնը պէտք չէ որ շարունակուի։ Կարգ մը շրջանակներու մէջ նոյն իսկ անհրաժեշտ կը նկատեն Չինաստանի բացարձակ յայտարարելու թէ այս ընթացքը ուղիղ բանի հակառակ է։ Այս առթիւ կը մատնեն Ճապոնի գլխաւոր պետական մարդոցմէն մէկը զրկել Երկնային կայսրութեան մօտ։ Այս մասին շատ կը խօսին կոմս Օքումայի համար։ Դուցէ խնդրին նաև Իթօ մարքիզէն երթալ Չինաստան աւարտել ետք Քորէայի գործերուն կառավարումը որ մօտ ատենէն կը վերջանայ։

ԳԵՐՄԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.— Գերման նաւատորմին մեծ ռազմափորձերը սկսան երեքշաբթի օր։ Վիլհէլմ կայսր իր Հոհենձոլլըրն զբօսանաւով գնաց Շիլինկի բացերը ուր հաւաքուած էր տորմիղը և ուրկէ անցաւ զայն։ Նաւերը երկու գիծի վրայ շարուած էին, չորս ծովային մղոն տարածութեան մը վրայ։ Մարտանաւերը 112 հատ էին 20000 նաւաստիներով և 1340 թնդանօթներով։ Անգլիական թերթ մը արդի գերման տորմիղին արժէքը երկու միլիառ մարք կը գնահատէ, իսկ Լօքալ Անձայկըր ալ 500 միլիոն մառքի համեստ արժէքը կուտայ անոր։ Պաշտօնական թերթերը կը ծանուցանեն թէ 1900ի Նաւային օրէնքը հաւանաբար պիտի փոխուի։ Զրահաւոր մը քանի տարի միայն պիտի կրնայ գործօն ծառայութեան մէջ մնալ և ոչ թէ 25 տարի, ինչպէս կը տրամադրէ արդի օրէնքը։ Ըսել է թէ Գերմանիա աւելի քան տարին անգամ մը շինել պիտի տայ 38 զրահաւոր և 20 մեծ յածանաւ 18000ական թօնօնոց։ Ծախքերու յաւելումը՝ այս Նաւային յաւելումներուն համար, պիտի բարձրանայ տարին շուրջ 40 միլիոն մառքի։

ՖՐԱՆԳԵՒԳԵՐՄԱՆ «համաձայնութիւնը» կը շարունակէ զբաղել ուշադրութիւնը քաղաքական շրջանակներու։ Հիմա կարծիք կայ թէ Մ. Ֆալիէռ և Վիլհէլմ կայսր պիտի տեսակցին և նոյն իսկ կ'ըսուի թէ Մ. Բանպօնի ճամբորդութիւնը Բարիզ՝ այս խնդրին հետ կապ ունի։ Այս տեսակցութիւնը լրջօրէն երևակայուած էր այն շրջանակներուն մէջ որ քաջատեղեակ էին երկու տէրութեանց մտադրութիւններուն վրայ։ Պերլինի մէջ, ինչպէս Բարիզի մէջ փութացին ուրանալ իրականութիւնը առանձ ծրագրի մը, բայց անգլիական աղբիւրէ այժմ կ'անդրադառնան անոր վրայ, կարծես ուզելով խնամով պատրաստել հանրային կարծիքը։ Ստոյգ է որ առաջին ակնարկով հանրապետութեան նախագահին և գերման կայսեր միջև հանդիպումի մը գաղափարը բաւական տարօրինակ է։ 1870ի յիշատակը դեռ կենդանի է Ֆրանսայի մէջ, և միւս կողմէ երկու տարի առաջուան տագնապին ստեղծած ոխը կը շարունակուի։ Այս պայմաններուն մէջ կասկած չկայ որ Ֆրանսայի հանրային կարծիքը այսչափ նշանակելի ցոյցէ մը պիտի ընդվզուի։ Ֆրանքօգերման յարաբերութեանց ատրճանական բարելաւման մէջ է մանաւանդ որ պէտք է գործել խոհեմ հանգրուաններով եւ զգուշանալ ամէն յեղակարծութենէ, որ փոխանակ փոխադարձ վստահութիւնը սերտացնելու, պիտի վիրաւորէ խիստ յարգելի ներքին զգացումներ։ Նկատելի է որ խնդիրը միայն Ֆրանսայի կամ Գերմանիոյ մէջ կառավարութեանց պետերու հանդիպումի մը վրայ չի դառնար, այլ օտար երկրի մէջ այս ցոյցին նկարագրին վրայ եղած վերագրութիւններն ալ կան։ Բայց պէտք է լաւ հասկնալ որ վերջին ժամանակներու դէպքերը շեշտօրէն փոխած են իրերու երեւոյթը։ Մ. Էթիէնի տեսակցութիւնը Վիլհէլմ կայսեր և փոխ-պաշտօնին հետ, Մ. Բանպօնի այցելութիւնը Իշխան Պիւլովի, Մ. Բլէյմանայի այցելութիւնը Էտուարտ Է.ին՝ Վիլհէլմ Բ.ի հետ տեսակցութիւններէն անմիջապէս ետք, առնէ ամէնը եւրոպական քաղաքական բացարձակապէս նոր կացութեան մը հաւանականութիւնը ընծայեցին, ֆրանքօգերման յարաբերութեանց անանկ բարելաւութիւն մը, որ «համաձայնութիւնը» վերջնապէս ընդունուած պէտք է համարել։ Համաձայնութիւնը համաձայնութիւն ըսել չէ անտարակոյս, բայց երկու արդի կացութեան մէջ երկու տէրութեանց պետերուն միջև հանդիպում մը օտար հողի մը վրայ, լաւ նշանակելով թէ խնդիրը միջազգային նոր միաբանութեան մը վրայ չէ, կարելի է, երբ արտայայտուած պայմանները տրուին երկու տէրութեանց կողմէ թէ հին թիւրիմացութիւններէն բան մը մնացած չէ։ Ուրեմն պէտք չէ աճապարել իբր վերջնական ընդունելու այն հերքումները զոր հեռագիրները կը հաղորդեն այժմ այս մասին, կ'ըսէ Էնտէփանտանս Պէլժ։

ԱՆԳԼԵՒՌՈՒՍ համաձայնութիւնը Ծ. Արեւելքի մասին Ճապոնի մէջ գոհունակութիւն պատճառեց։ Թոքիոյի թերթերը կը գրեն թէ Հնդկաստանի սահմանագլուխին խաղաղութիւնը այսպէս պիտի ապահովուի և թէ Մեծին Բրիտանիոյ հետ իր դաշնակցութեան արդիւնք եղող Ճապոնի պատասխանատուութեան բաժինը այս կերպով պիտի նուազի։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ.—Պերլինէն կը գրեն թէ ժամանակէ մը ի վեր կասկածուած ելմտական տագնապը ծագեցաւ և կը շարունակուի մեծ սնանկութեանց պատճառաւ որոնք իրարու կը յաջորդեն։ Այս սնանկութիւնները կը վնասեն վաճառականութեան ընդհանուր վիճակին։ Վերջին օրերս սնանկացաւ ձեռնոցի Էսսէնան Մէյեր գործարանը 6 միլիոն ֆրանքով, փայտի վաճառական Կլիւթմալ Բօհն 8 միլիոն ֆրանքով, նաև Բֆինկսթ և ընկերութիւն և Սօնթալ մեծ վաճառատունները։ Լօքալ Անձայկըրի խօսքին նայելով սնանկութեանց պատճառը ամէնէն առաջ պէտք է փնտռել դրամի նուազութեան մէջ։ Կայս. Պանքային զեղչի սակը վերջին ամիսներուն խաղաց 100էն 5 ու կէսին և 7էն միջև. գերման վաճառականները, որ անոր չեն կրնար դիմել, 100էն 7էն 10 տոկոս տալու պարտաւորուած են եթէ իրենց կացութիւնը վտանգուած չէ։ Գերման բազմաթիւ տուներ գրեթէ ամբողջովին կանգնած են վարկի վրայ. այսօր որ դրամը հոգուցիտ եղած է, կամ անոնց վարկը կտրուած է և կամ անոնց կուտան միայն դժուարակիր պայմաններ։ Ասկէց է որ առաջ եկած է վերջին ժամանակներու վճարմանց դժուարութիւնները։ Լօքալ Անձայկըր որ այս բացատրութիւնները կուտայ, կ'աւելցնէ թէ բարեխառնութեանց համաձայն, գլխաւոր կացութիւնը զգալիօրէն պիտի բարելաւի առաջիկայ գարնան։

Մաքէնի Պերլինի թղթակիցը կը հերքէ Էքօ տը Բարիի այն լուրը թէ ֆրանսական ելմտականը պիտի օգնէ գերման ելմտականին և կը յարէ որ ո՛չ մէկ դէպք պատահած է կարծել տալու թէ երկու դրացի պետութեանց ելմտական սովորական յարաբերութիւնը ո և է ձևով փոխուած ըլլայ։

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՆ ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆԸ.—Տէյլի Թելէկրաֆի Նիւ Եօրքի թղթակիցը հետեւեալը կը հեռագրէ.—Ժամանակէ մը ի վեր կարեւոր վիճաբանութիւն մը կը մղուէր Ամերիկայի մէջ ամուսնութեան սնանկութեան վրայ։ Իր ընկերաբանական ուսումնասիրութիւններով ծանօթ տիկին Աննա Րօզըրս այդ սնանկութեան պատճառները ցոյց կուտայ հետեւեալ կերպով.—

Ա.—Միացեալ Նահանգաց մէջ 2921 ատեան կայ որ կրնայ ամուսնալուծում վճռել, մինչ այսօրինակ ատեաններ Գերմանիոյ մէջ կան 27, Անգլիոյ մէջ՝ 1 և Ֆրանսայի մէջ 79։ Քանի մը նահանգներու մէջ ամուսնալուծութիւնը ողբալի դիւրութիւնով մը կը տրուի. ասոր համար երիտասարդներ դիւրաւ կը կնքեն ամուսնութիւններ, նկատելով որ այն պահուն երբ այդ կապը անհանգիստ ընէ զիրենք, զայն խզելու համար բաւ է միայն, օրինակի համար, երթալ Տաքօթա ուր ամուսնալուծութեան աշխատանոցը անդադար գործէ։

Բ. Գոյութիւնը ամուսնական օրէնսգէտներու՝ որոնք ծանուցումներու մեծ ուժովը կը խոստանան լուծել ամէն ամուսնութիւն, յանձն կ'առնեն անհրաժեշտ վկայութիւնները հայթայթել և այլն։ Օրէնսգիտական վերջին ժողովին մէջ որոշուեցաւ այդ անձնաւորութեանց պարաւական մէկ ցանկը պատրաստել։

Գ. Կնոջ մէջ հետզհետէ աճող անկախութեան զգացումը։ Կինը այլևս չի խորհիր թէ ամուսնութիւնն աշխարհի մէջ իր կոչումն է։ Զբօսանքը, դատաւորականութիւնը, ֆիզիքական մշակութիւնը ստեղծեցին այլասեռ տիպար մը, որ կը գտնուի ծայրայեղ և եսասէր չփացած էակի մը և զօրեղ մանչուն միջև, զուրկ լաւ ընթացքներէ։ Ասկէց առաջ են եկած նոր յարաբերութիւններ երկու սեռերուն միջև, գիտութեական և նուազ ամբողջական ընկերակցութիւն մը, զոր ամուսնութիւնը երբ անգամ մը սպառէ, կը դառնայ արցունքի և վիճաբանութեան աղբիւր մը։ Այսօրուան դեռատի աղջիկը, կ'ըսէ տիկին Րօզըրս, [illegible] մը կը նկատէ համեստութիւնը և վերապահութիւնը, նաև բարուք ընթացքը ծիծաղելի կը գտնէ անոր։ Դեռատի աղջիկները շատ ժամանակ կ'անցընեն վաճառատուններու և վարսավիրաններու մօտ։ Միւս կողմէ ալ երիտասարդները կ'ամուսնանան շատ թեթեւօրէն, թէև խիստ սովորաբար սիրով, և վառուած այնքան մաքուր զգացումներով, որչափ որ կրնայ թոյլատրել մարդկութիւնը։

ՓԻՂԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ.— Ամերիկեան թերթերը հետեւեալ տարօրինակ պատմութիւնը կը պատմեն փիղերու մասին։ Ցայտնի է արդէն փիղերուն յիշողութիւնը և խորամանկութիւնը։ Այսպէս անցեալները Միացեալ Նահանգաց Վիրճինիա նահանգին մէջ երկու կառախումբեր իրարու կը զարնուին։ Ճամբորդները կը մնան վագոններու բեկորներուն տակ, որոնք ընդհարման հետեւանքով կրակ առած էին։ Անմիջապէս ազատարար փիղեր կը բերուին որոնք իրենց պատիճներով մէկիկ մէկիկ կը վերցնեն հրկիզուող բեկորները, խիստ փափկութեամբ, որ զոհերը չվիրաւորուին, և այնքան ճարտարութեամբ որ իրենք իսկ չեն վնասուիր։ Վերջապէս, ուրիշ փիղեր այս պահուն կ'երթան իրենց պատիճները կը լեցնեն մօտակայ գետէն և կուգան պարպել բոցերուն վրայ։ Այսպէս յաջողեր են մարել հրդեհը։ Ահա պատմութիւն մը որ թէեւ անհաւատալի բայց կրնայ հաւանական ըլլալ։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՈՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

7 Սեպտ. 1907

Ֆրանսական 3%	94.42
Օսմանեան Միացեալ	94.70
Երկաթուղի	165.25
Պանք Օթթօման	683.—

ՔՐՈՆԻԿ

ԿՐՕՆԻ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԸ

Վարժարաններու մէջ աւանդուած կրօնական և քարոզագիտական դասերու տարեկան քննութիւններուն ներկայ գտնուելու և արդիւնքը տեղեկագրելու համար Պատրիարքարանի կողմէ քանի մը Արմաշականներ քննիչ նշանակուած էին։ Քննիչ վրդ.ները թէև իրենց քննութեան արդիւնքը տեղեկագրեցին Կրօն. Ժողովին՝ սակայն ո՛չ ոք իմացաւ թէ ինչ էր այդ տեղեկագիրներուն եզրակացութիւնը և թէ ինչ կերպով կ'աւանդուին այդ դասերը մեր վարժարաններուն մէջ։ Փափաքելի է որ Կրօն. Ժողովը հրատարակութեան տայ այդ տեղեկագիրները գաղափար մը կազմելու համար անոնց մասին։

Դարձեալ Կրօն. Ժողովը մասնաժողով մը կազմեց, որ պաշտօն պիտի ունենար պատրաստել կրօնի և քարոզագիտութեան դասերու յատուկ ծրագիր մը և վկայականներ պիտի տայ կրօնուսոյց վարժապետներու։

Ծրագիրը թէև չերեւցաւ տակաւին, բայց կրօնուսոյց վարժապետներու դասախարգութիւնը կարդալով, սա համոզումը գոյացուցինք որ կրօնի և քարոզագիտութեան դասերը Արմաշական վրդ.ներուն պիտի մնան, քանի որ փիլիսոփայութեան, զանազան կրօնքներու բաղդատական պատմութեան, ևն. դասերը միայն անոնց յատուկ է, իսկ աշխարհականներէն միայն Մագիստրոս մը ունինք այդ կարողութեան տէր։

Եւ որովհետեւ կրօնի դասերը միայն բաւական չեն ապրեցնելու վրդ.ները և որովհետեւ վարժապետի սով կայ հրապարակին վրայ, անհրկայ կրնանք ընդունիլ թէ յառաջիկայ շրջաններուն համար վարդապետ-ուսուցիչներու հոյլ մը պիտի տեսնենք մեր վարժարաններուն մէջ, որոնց մէկ մասը պիտի դասախօսէ իրեն չհաւատացած բաները և կամ իր կրօնական գաղափարները առաջ պիտի քշէ։

Կրօն. Ժողովը այս պարագաներուն մէջ իրաւունք ունենալ կը կարծէ, քանի որ կ'առարկուի թէ կրօնի և քարոզագիտութեան դասեր աւանդելու կարող ուսուցիչներ չունինք։ Մենք հակառակը պնդելով կը կարծենք թէ ունինք բաւական թուով կրօնի ուսուցիչներ, որոնք չվարձատրուելնուն համար չեն յօժարիր ստանձնել այդ ձրիակերու դասաւանդութիւնը։ Կրօն. Ժողովը իր վկայագիրներուն հետ պիտի կրնա՞յ հաստատել նաև սակացոյց մը, ի՛նչ որ տակաւին չկրցաւ ընել Ուսումն. Խորհուրդը։ Կրօն. Ժողովը այս դասերը միմիայն ուսուցիչներու յանձնելով կրկին օգուտներ յառաջ բերելու նախապատճառը պիտի ըլլայ, իսկ անպաշտօն վեղարաւորները՝ ուսուցիչ անունին տակ վարժարաններու մէջ տեղաւորելով ուսուցչ. դասին մեծ հարուած մը տուած ըլլալէ զատ, ինչ որ կը վնասէ մեր դպրոցներուն, մանաւանդ կարգ մը թափառական վարդապետներու ալ քաղցելութիւն մը պարգեւած պիտի ըլլայ։

Յ. ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը շաբաթ իրիկուն Պատրիարքարանէն մեկնեցաւ ուղղակի Պէօյիւքտէրէ, ուր հիւր պիտի մնայ մինչեւ վաղն առաւօտ Գարաքէօզեաններու ամարանոցին մէջ։

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ երեք շաբաթուան դադար մը ետք, հրաւիրուած է վաղը նիստ կազմել Պատրիարքարանի մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր։

ՆՊԱՍՏԻՑ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ որ ասկէց առաջ հրաժարած և Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ մերժուած էր, հրաւիրուած է առաջիկայ հինգշաբթի օր Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ նիստ գումարել, Ս. Պատրիարք Հօր նախագահութեամբ։

ՈՒՍՈՒՄՆ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ուրբաթ օր, Ս. Պատրիարք Հօր բնակարանին մէջ նիստ գումարելով վերանայեցաւ վարժարանաց ներքին կանոնագրին «Տեսուչաց և Ուսուցչաց» վերաբերեալ հատուածին ուսումնասիրութեամբ և ինչ ինչ խորհրդակցութիւններ կատարելով աւարտեց նոյն հատուածն ալ։ Խորհրդոյ առաջիկայ նիստին՝ պիտի կարդացուի նոյն կանոնագրի վերջին մասը, զոր պատրաստած է Հրանդ էֆ. Ասատուր։

ԱՐՄԱՇՈՒ Դպրեվանքին ելմտական ընդհանուր մէկ վիճակին պատրաստութեանը ձեռնարկած է Ս. Պատրիարք Հայրը, վանքին մինչեւ հիմակուան մատակարարութեան վրայ ծրագիր և որոշ գաղափար մը ունենալու և ըստ այնմ առաջիկային համար հաշուեկշռուած ելմտացոյց մը պատրաստելու համար։

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ Վարժարանի ներքին Տեսուչ Նշան էֆ. Գալֆաեան Տրապիզոն հասած է, և կ'սպասէ օդերուն բացուելուն, դէպ ի Կարին ուղեւորելու համար։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ կիւլպէնկեաններու յարկաբաժնին մէջ շինուած բժշկական գործողութեանց յատուկ սրահին յարդարումները աւարտելու մօտ ըլլալով, կը յուսացուի թէ այս շաբթուընէ սկսեալ գործողութիւնները նոյն սրահին մէջ կատարուին։

Տ. ԵԶՆԻԿ Ծ. Վ. Գալփագճեան, Սկիւտար Էնիի Մահալլէի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյն քարոզիչ կարգուելուն առթիւ, երէկ Մաքրիգիւղի եկեղեցւոյն մէջ իր մնաք բարովի քարոզը խօսեցաւ։

ՍԱՓՐԻՉ Արհեստաւորաց կտակին համաձայն վաղը առտու Ազգ. Հիւանդանոցի մատրան մէջ հրաւիրուած է յատուկ Պատարագ և Հոգեհանգստեան պաշտօն կատարել Տ. Գէորգ արքեպ. Երէցեան։ Պատարագէն վերջ սեղան մը պիտի տրուի Պատարագիչ Սրբազանին նոյն արհեստաւորաց կողմէ։

ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ ԷՖ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ 95 դրշ. նուիրեց Գալֆաեան Որբանոցին, Կարապետ էֆ. Փափազեանի մահուան առթիւ։ Կը խնդրուի ընկալագրով մը գանձել խմբագրատունէս։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ.—Գրիգոր էֆ. Գըրըքճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 108 դրշ. նուիրած է Հիւանդանոցին Սիրուն էֆ. Բէճմաճեան։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՇՏՕՆ.— Վանի կուսակալ անուանուեցաւ Պիզայի կառավարիչ Բէչիտ փաշա։

*** Միթիլլիի առեւտ. դատարանին նախագահ Մէհմէտ Էլմաս էֆ. Էլպասանի նախագահ պատժական ճիւղին նախագահ անուանուեցաւ, և Միթիլլիի մէջ իրեն յաջորդեց Կեսարիոյ առեւտ. դատարանին նախկին նախագահ Մէհմէտ Էմին էֆ.։

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Րումէլի Պէյլէրպէյիի աստիճան տրուեցաւ Մարտինի կառավարիչ Արիֆի փաշայի և Փարոններու վարչութեան խորհրդական Նէշամ պէյի։

*** Միւլթէզմայիզի աստիճան տրուեցաւ Քաղաքապետութեան առողջապահական յանձնաժողովին անդամներէն Տօքթ. Վահրամ էֆ. Թորգոմեանի։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Ականակուռ Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Ծովային Խորհրդին նախագահ Ֆէրիգ Մէհմէտ Մուզաֆֆէր փաշայի, Բ. Օսմանիէ՝ Բժշկական վարժարանի ծննդական հիւանդութեանց ուսուցիչ միրիվա Ասաֆ Տէրվիշ փաշայի։ Գ. Օսմանիէ՝ Քաղաքապետութեան մէքթուպի մուավինի Ահմէտ Մինիր պէյի և Էրզրումի Նահանգին վարչական խորհուրդին անդամներէն Թէվֆիգ էֆ.ի։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԽՏԻՎԸ.— (Պաշտօնական Զէկոյց).— Շաբաթ իրիկուն Եգիպտոսի Խտիվ Բարձր. Աբպաս Հիլմի փաշա, Կայս. Պալատ երթալով Կայս. սեղանին և Վեհ. Սուլթանին ներկայութեան գտնուելով, արժանացաւ Կայս. մեծարանաց։

• ԱՆԳԼԻԱՅԻ ԾՈՎԱԿԱԼԻՆ ՄԵԿՆՈՒՄԸ.— Միջերկրականի անգլիական նաւատորմին հրամանատար դիր-ծովակալ Սըր Չարլս Տրիւրի որ Անգլիոյ թագաւորին կողմէ Պոլիս եկած էր յարգանքներ և բարեկամական զգացումներ մատուցանելու Վեհ. Սուլթանին, շաբաթ օր մեկնեցաւ Պոլսէն, իր հետեւորդներուն հետ։ Ծովակալը ժամը 5ին հրաժեշտ առնելով անգլիական դեսպան Սըր Նիքոլաս Օ'Քոնորէն, գնաց իր Հիւսար զբօսանաւը, որ Թարապիայէն ճամբայ ելաւ։ Զբօսանաւը դեռ չմեկնած հոն ժամանեց դեսպանական հիւրամեծար Խայրէտտին պէյ, որ Վեհ. Սուլթանին կողմէ ողջերթ մաղթեց Սըր Տրիւրիի։ Ծովակալը իր խորին երախտագիտութիւնը յայտնեց արժանացած կայս. շնորհներուն և բարձր հիւրասիրութեան համար։ Խայրէտտին պէյ անգլիական զբօսանաւով եկաւ մինչեւ Տօլմա-Պաղչէի առջեւ, ուրկէ մեկնեցաւ Հիւսարէն և գնաց ուղղակի Կայս. Պալատ։ Տօլմա-Պաղչէի առջեւ, ծովակալէն հրաժեշտ առին նաեւ հիւրամեծար Հիւսնի փաշա և Րասիմ պէյ։ Ծովակալը խնդրեց Հիւսնի փաշայէն իր սրտագին շնորհապարտութիւնները մատուցանել յոտս Կայսերական Գահոյից, Պոլսոյ մէջ իրեն եղած ընդունելութեան համար։ Հիւսնի փաշա և Րասիմ պէյ, մակոյկով մը [illegible] Հիւսարէն և գացին Իզէտտին կայս. զօրանաւը։ Հիւսար ժամը 7ին խարիսխ քաշելով ճամբայ ելաւ դէպ ի Միջերկրական, ողջունուելով կայս. պահականաւէն։ Ծովակալին զբօսանաւէն կ'ընկերանար կայս. Իզէտտին շոգենաւը ուր կը գտնուէին հիւրամեծարները։ Իզէտտին մինչեւ Այ-Սթէֆանոսի բացերը գնաց Հիւսարի հետ ուր նաւային արարողութեամբ հրաժեշտ տալով վերադարձաւ նաւահանգիստ, իսկ զբօսանաւը ճամբան շարունակեց դէպի Լիմնի։ Մ. Ե. հիւանդարան-նաւը որով Պոլիս եկած էին նաւաբաժնին խումբ մը սպաները, նոյնպէս մեկնեցաւ։

*** Լեվանդ Հէրալտ հետեւեալը կը գրէ.—Պատիւը ունեցանք երէկ առաւօտուն խօսելու ծովակալ Սըր Չարլս Տրիւրիի հետ։ Պոլսոյ այցելութեան իր վրայ թողած տպաւորութիւնը [illegible] աւելցուց մանաւանդ որ բառ չի գտներ արտայայտելու Վեհ. Սուլթանին Օգոստոփառ անձին հանդէպ իր զգացումները։ Սիրալիր և ճշմարտապէս վեհապետական ընդունելութիւնը որ ըրաւ Օսմ. Ինքնակալը, խիստ յուզած է իր սիրտը և խնդրեց մեզմէ [illegible] թարգմանը ըլլալ [illegible] Տրիւրիի և իր հրամանին տակ գտնուող սպաներուն [illegible]։ Պոլսոյ մէջ անցուցած քանի մը օրերը քանդակուած պիտի մնան իր յիշողութեան մէջ, իբրև զմայլանքի ժամեր։ Ինք միշտ պիտի յիշէ մեծանձնութիւնը, բարեսրտութիւնը, ազնուական քաղցրաբարոյութիւնը և բարձր բարեհաճութիւնը Անոր՝ Որուն Աստուած, իր իմաստութեամբ, վստահած է այս Պետութեան ղեկը։ Եթէ Արեւելքի լայն հիւրասիրութիւնը աւանդական է, ո՛րչափ փայլուն կը դառնայ այդ հիւրամեծարութիւնը երբ կուգայ Վեհ. Սուլթանէն, Որու Կայս. բաղձանքն է որ Իր Մայրաքաղաքը այցելող նշանաւոր օտարները, իրենց հետ տանին յիշատակներուն ամէնէն հաճելին։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՄԱՃԱՌՍՏԱՆ.— Պոլիս—Բէչթա հեռագրական ուղղակի թել մը հաստատուած էր։ Բէչթայէն կը հեռագրեն թէ այդ նոր հեռագրաթելին բացման առթիւ շնորհաւորական հեռագիրներ փոխանակուած են Ներքին գործոց Նախարար Մէմտուհ փաշայի և Մաճառ Ներքին գործոց Նախարար Մ. Բօշունթի միջև։ Մէմտուհ փաշա իր հեռագրին մէջ ըսած է թէ այդ գիծին հաստատումը կը պարտին նախաձեռնութեանը Վեհ. Սուլթանին [illegible] միշտ կը նպաստաւորէ առաջդիմական ամէն ձեռնարկի։ Նախարարը աւելցուցած է թէ նոր հեռագրաթելը աւելի սերտօրէն պիտի ամրացնէ երկու երկիրները միացնող աւանդական բարեկամութիւնը։

ՕՍՄԱՆՑԻՆԵՐԸ.— Սապահ կ'ըսէ թէ Լիէժի մէջ հրատարակուող Պելժիքը բանակին ճանճեար անուն թերթը վերջերս Օսմ. երկրին մասին խիստ համակրական և արդարադատ յօդուածներ հրատարակած է, ուր ի վեր հանուած են Օսմանցիներուն առաքինութիւնները, Օսմ. երկրին առաջդիմութիւնները, իսլամական կրօնքին բարձրութիւնը և այն պարագան Եւրոպացիներուն ճանչնալու նպաստող կարգ մը երկարութիւններ։ Այս յօդուածներուն հեղինակն է զօրավար Նէյթ որ նշանաւոր արեւելագէտ մըն է և գիտէ թուրքերէն, արաբերէն և պարսկերէն։ Զօրավարը կը խօսի նաև Մահմուտ էֆ.ի հեղինակած և Մ. Կիւսթավ [illegible]ի կողմէ ֆրանսերէնի թարգմանուած գործի մը վրայ, ուր կայ նաև մէկ պատասխանագիրը Թուրք նշանաւոր գիտունի Ֆաթիմէ Ալիէ Հանըմի, որուն գործերուն մէկ մասը ֆրանսերէնի թարգմանուած է արդէն։

ԹՈՒՐՔ ԲԵԼՃԻՔԵԱՆ առեւտ. դաշնագրին բանակցութեանց տեղեկագիրը մասնաւոր Յանձնաժողովին կողմէ յանձնուեցաւ Բ. Դրան։

ՆՊԱՍՏ.—Անցեալ աղետալի [illegible] զումներէն վնասուողներուն բնակարաններու շինութեանց համար, [illegible] դրշ. բաժնուեցաւ Այտընի [illegible]կան գաւառակին և Բուլէ գաւառակին մէջ։

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԵՒ [illegible] ՊԱՏԱԿՆԵՐԸ.—Թուրք թերթերը հետեւեալը կը գրեն.—Եւրոպական [illegible] մը թերթեր այլևս չեն կրնար [illegible] ձեւացնել շնորհիւ Վեհ. Սուլթանի Կայս. գթութեան [illegible] րութեամբ եղած ջանքերը և ցոյց [illegible] ուած փայլուն յաջողութիւնները [illegible] ցնելու և ամէն կողմ [illegible] աւազակները, որոնք [illegible] թիւղաւորութիւններէ [illegible] համարձակին խայտառակութիւններ [illegible] ծել և ապստամբել Րումէլիի կայս. Նահանգներուն մէկ քանի տեղերը։ Նոյն թերթերը անգամ մը ևս [illegible] Նահատակներ կ'ընեն Կայս. [illegible]ներուն համար։ Վիեննա հրատարակուող Նայէ Ֆրայէ Բրէսէ որուն [illegible] ծանօթ է, վերջերս սա [illegible] տարաբախտութիւնը ըրած է [illegible]ուածի մը մէջ.—«Նոյն [illegible]նուած լուրերու նայելով, Կայս. [illegible] ռավարութիւնը խիստ մեծ և [illegible]

ջանքեր կ'ընէ նուաճելու աւազակնե-րու այն խումբերը, որոնք Ռումէլիի կայս. նահանգներուն մէջ անդորրու-թիւնը խանգարելու աշխատող խռո-վարարական քոմիթէներու կը վերա-բերին։ Աւազակները սկսած են բա-ցարձակապէս ըմբռնել թէ իրենց եղեռ-նական արարքները քաղաքակիրթ ամ-բողջ աշխարհի մէջ նողկանք պատճա-ռելէ զատ ուրիշ արդիւնք մը պիտի չունենան։ Նկատի առնելով զայրոյթ և նուաճումի լուրջ հանգամանքը, բը-նաւ տարակոյս չկայ թէ բոլորովին պի-տի ընկճուին հոս ու հոն ապաստանած հրոսախումբի [illegible]։»

ՊԵԼԿՐԱՏԻ Օսմ. գեսպան Ֆեթհի փաշա, որ արձակուրդով Պոլիս կը գտնուէր, իր պաշտօնատեղին ուղեւո-րեցաւ.

ԽՏԻՎԻՆ եղբայրը Մէհմէտ Ալի փա-շա առջի օր մեկնեցաւ դէպի Եգիպտոս։

ՀԷՐԷՔԷԻ ԿԱՅՍ. ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ.— Կայս. Իրատէ մը համաձայն Հէրէքէի կայս. գործարանին մէջ կազմակեր-պուած ցուցահանդէսը ամէն տարի պի-տի կատարուի, որու միջոցին Հայտար-Փաշայէն Հէրէքէ առտու իրիկուն առ-նուազն չորսական անգամ կառախումբ պիտի երթեւեկէ զեղչուած գիներով։

ԹՄԲԽՈՏԻ ԴԷՏԵՐԸ.— Ասկէց առաջ երբ Մխալոտի Բէժիին գէտերը ընտ-րուէին, քննութիւն պիտի կատարուի անոնց անցեալին մասին, որպէսզի քա-ղաքական կամ դատական յանցանք մը կամ դատապարտութիւն մը ունե-ցող մարդիկ չըլլան։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ ՆԱՒԱՀԱՆԳԻՍՏԸ.— Նիքլայ տարուան Ա. վեցամսեայն մի-ջոցին Սելանիկի նաւահանգիստը եր-թեւեկած են 3035 հատ ամէն տեսակ նաւ 342,387 թոնօ տարողութեամբ։ Նոյն շրջանին 82,556 թոնօ ապրանք, 31,284 հատ կենդանի և 60 թղթա-տարական ծրար արտածուած են Սելա-նիկէ, իսկ 139,928 թոնօ վաճառք, 9122 թղթատարական ծրար և 8090 հատ կենդանի ներածուած։ Մաքի ճամ-բով 15,705 ուղեւոր եկած և 13,649 ուղեւոր մեկնած են։ Վերջ ամսուան նաւահանգիստի հասոյթը 1,800,000 ղշ. եղած է։

⁂ Սելանիկի մէջ երկու նոր գոր-ծարաններ հաստատուեցան, մէկը կա-շիի և միւսը [illegible] համար։

ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԳԻՒՏԵՐ ՀԻԹԻԹՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ.— Զօրումի Պօղազքէօյ կեդրոնին մօտ Էյուքի մէջ պեղումներ կը կատարեն գերման հնա-գէտներ, հսկողութեամբ կայս. Թան-գարանի պատուիրակ Մաքրիտի պէյի։ Այս պեղումները վերջերս երեւան հա-նեցին զարմանալի ձեւով և չքնա-ղութեամբ յիշատակարաններ, Միացած Հի-թիթներու ժամանակէն, որ խիստ հին ժողովուրդ մըն է և հազարաւոր տարի-ներ առաջ հիմնած է փոքր-ասիական հզօր իշխանութիւն մը։ Ահաւասիկ քա-նի մը չահեկան մանրամասնութիւններ զորս կը հաղորդէ Bosphore թղթակի-ցը.— Էյուք քանի մը հիւղակներէ կազմուած տեղ մըն է։ Հոն մտնելուն մարդ կը գտնուի ներկայութեանը ըն-դարձակ աւերակներու չէնքի մը որ կը յիշեցնէ Պելազգներու կիկլոպեան պա-րիսպները, որոնք կազմուած են քարի հսկայ զանգուածներով՝ առանց շաղա-խի չինուած։ Մուտքին երկու կողմը հարթաքանդակներ կը տեսնուին, որոնք կը ներկայացնեն երկու հսկայ սփինքս-ներ՝ մարդկային գլուխով՝ եգիպտական ձեւով գլխանոց դրած։ Բարի բազմա-թիւ զանգուածներ հարթաքանդակ կը ներկայացնեն կենդանիներ, որոնց մէջ ցուլ մը կայ կոնակը բագին մը, վիզը խորհրդանշական մանեակով մը, փորին տակ գունտ մը. Նաեւ բազմաթիւ մարդկային դէմքեր, որոնց մէջ երի-տասարդ մը չնորհալի դիրքի մը մէջ կիթառ կը նուագէ, մարդ մը որ ա-ռարկայ մը կը ներկայացնէ անոր, եր-կու մարդիկ որոնց մէկը կը բռնէ փող մը մինչ միւսը կը բարձրանայ պաշար-ուած քաղաքի մը վրայ յարձակելու յատուկ սանդուխի մը վրայ։ Բոլը փառաւորապէս հագուած մարդոց խումբ մը, քուրմի մը հետ որ եղջիւրէն բռը-նած բագին կը տանի այծ մը, որուն կը հետեւին ուրիշ կենդանիներ։ Դեռ կը կարծուի թէ պեղումները նոր ա-նակնկալ արդիւնքներ պիտի տան։ Պօ-ղազ-Քէօյի աւերակները այլապէս ալ կարեւոր են։ Հեթական հին քաղաքը ամրացած էր և չուրջը կը գտնուէր բազ-մաթիւ բարձունքներ ապառաժուտ և սեպ։ Հոն ալ պատերը և չէնքերը չին-ուած էին անշաղախ քարի կտորներէ։ Գլխաւոր բարձունքին վրայ, ուր կ'եր-թայ խորխորատներէ եզերուած ժեռուտ ճամբաներէ և երկու դուռներէ որոնք զարդարուած են մարմարեայ առիւծներ-րով և սփինքսով, կը տեսնուի կեդրո-նական խիստ մեծ չէնք մը, բաղկացած բազմաթիւ սենեակներէ։ Հաւանաբար անիկա տաճար մըն էր կամ վեհապե-տին ապարանքը։ Ներքին որմին վրայ կը տեսնուի եռամանեայ սանդուխ մը 80 աստիճաններով։ Շէնքերէն մէկուն աւերակին մէջ, որ հրդեհի ամէն հետք կը կրէ, գտնուեցան մարդկային ոսկոր-ներ պարունակող տախտակներ։ Արձա-նագրութիւնները բազմաթիւ են։ Ակ-րոպոլիսին մէջ գտնուեցան 600 հատ կոտրտուած տախտակներ, արձանագ-րութիւններով որոնք չեն կրցած կար-դացուիլ տակաւին։ Սակայն գերման հնագէտները կրցան կարդալ Հաթուսիլ անունը, հաւանաբար Հիթիթներուն վերջին պետը. իր հօրը՝ Սուբպիլուլիու-մայի անունը, Հաթի քաղաքին և իր բնակիչներուն Հաթիյիներուն անունը։ Ասկէց կը հետեւցուի թէ այդ յիշատա-կարանները դաշնագիրներ են կնքուած հին Բաբելոնի և Սուրիոյ թագաւորնե-րուն, Եգիպտոսի Փարաւոններուն, և դրացի ժողովուրդներու հետ։ Յոյս կայ որ գտնուի նաեւ լեզուի բանալին լու-ծելու համար այդ արձանագրութիւն-ները որոնք պիտի պարզեն պատմական բարձր արժէքով իրողութիւններ։ Ակ-րոպոլիսը լեցուն է քարի խոշոր զան-գուածներով որոնք հսկայ չինութեանց աւերակներն են։ Բազմաթիւ հարթա-քանդակներ կան ցոյց տուող արքայա-կան թափորներ, ընծաներ, գերիներ, խորհրդանշաններ և ուրիշ տեսարան-ներ։ Այդ դէմքերուն մէջ կը գտնուի դէմքը մեծվայելուչ դիցուհիի մը որ գուցէ Երկրին Մայր՝ Կիբելէինն է, որ մասնաւոր պաշտամունքի առարկայ ե-ղած էր Կապադովկիոյ ու Փռիւգիոյ մէջ։ Խուզարկութեանց դաշտը ընդարձակ է և ապագայ գիւտերով կարելի պիտի ըլլայ գաղափար մը կազմել քաղաքա-կրթութեան վրայ ժողովուրդի մը որ երբեմն բնակած էր Փոքր-Ասիոյ այդ մասին մէջ։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ՆՈՐ ԸՆԿԵՐՈՒ-ԹԻՒՆ.— Իզմիրէն կը գրեն թէ վա-ճառական Նէմլիզատէ Թահսին փաշա, օսմ. ընկերութիւն մը պիտի կազմէ Սեւ Ծովի և Միջերկրականի նաւա-հանգիստներուն միջեւ չոգենաւային կանոնաւոր երթեւեկութիւն մը հաս-տատելու համար։ Շոգենաւ մը գնեց և ուրիշ հինգ նորեր ալ պիտի գնուին։

ՊՈԼՍՈՅ Առեւտրական Սենեակը գրեց Առեւտրական և Հանրօգուտ չի-նութեանց նախարարութեան որ Ա-ռեւտ. Սենեակէն ալ պաշտօնեայ մը գտնուի՝ վաճառքներու գնահատման, գրաւի ենթարկուելու և աճուրդի դը-րուելու գործառնութեանց։ Նոյն նախա-րարութիւնն ալ խնդիրը տեղեկագրեց Դատական Նախարարութեան։

ՔՕԼԻ ԲՕՍԹԱՆԵՐԸ.— Յայտնի է թէ մաքսէ զերծ են այն քօլի բօսթա-ները որոնք օսմ. թղթատարութեան միջոցաւ ծովի ճամբով կը փոխադրուին կայս. երկիրներու միջեւ, որով կայս. երկիրներու մէջ թղթատարատանց յանձ-նուած առարկաներու համար մաքսա-տուները մաքս չեն պահանջեր. բայց քօլի բօսթայի ձեւով թղթատարատանց յանձնուած մետաքսեղէնը և վայրի ա-նասնոց մորթերը, տասանորդի ու պե-տական տուրքի ենթակայ ըլլալով, ո-րոշուած է որ այդ կարգի առարկանե-րու համար, որոնց պետական տուրքե-րը Հանրային Պարտքի վարչութեան կը վերաբերին, մաքսային պաշտօնեայ ու-նեցող նամակատանց մէջ այդ պաշտօն-եաներուն և հակառակ պարագային ալ թղթատարական պաշտօնեաներուն կող-մէ Հանր. Պարտքի վարչութեան ար-տօնագիրը պահանջուի։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ բժիշկ Տօքթ. Մալխասեան էֆ. ամէն օր մին-չեւ կէսօր զբաղած ըլլալով հիւանդա-նոցին մէջ, կը յանձնարարէ իր յաճա-խորդներուն միայն կէսօրէն վերջ, դիմել իր բնակարանը, Բերա, Սագըզ Աղաճ ճատտէսի թիւ 26։ Իսկ կէսօրէն առաջ երբ ստիպողական պարագայ մը պատահի Թաքսիմի Ֆրանսական Հի-ւանդանոցը պէտք է դիմել։

ՑՈՐԵՆԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Առեւտրական Սենեակի պաշտօնա-թերթէն.—

Ցորենի հրապարակը չահագրգռու-թեան յարմար գետին մը ըլլալով, պար-տաւոր ենք իրական տեղեկութիւն հա-ղորդել հրապարակին կացութեան վրայ նպաստաւոր տարաձայնութեանց դէմ։ Հիմա որ ցորենի գինները զգալի բար-ձրացում մը կրած են քանի օրէ ի վեր, անհրաժեշտ կը նկատենք կարգ մը տե-ղեկութիւններ տալ։ Ցորենի գլխաւոր արտադրող երկիրներուն՝ Ամերի-կայի և այլնի մէջ տեղացող յորդ անձ-րեւները կալի գործողութիւնները խան-գարեցին և նոյն իսկ ցորենի դէզերը քչեցին տարին։ Այս աննպաստ պայ-մաններուն մէջ սակայն ցորենի արդի գինները աւելի աժան են քան 1904ի գինները։ Ամերիկեան երկրագործները սէնթիքա մը կազմեր են որպէս զի 100 քիլօ ցորենը 19.11 ֆրանքէն վար չծա-խեն։ Թէեւ կարելի չէ գուշակել թէ այս որոշումը պիտի գործադրուի՞ թէ ոչ, բայց ամէն պարագայի մէջ մտահո-գութիւն կը պատճառէ հրապարակին։

Ահաւասիկ ցորենի գիներուն բաղ-դատական մէկ ցուցակը։ Թուանշան-ները օխա գլուխ արժէքներն են փա-րայի հաշւով.—

	19 Մայիս	25 Օգոս.
Անատ. կարծր էքստ.	42-43.50	50-53
Անատ. Ա. տեսակ	40.50-41.50	47-50
Գոնիայի էքստրա	41-42	51-52
» Ա. տեսակ	39.50-41	48.50-50
» Բ. »	38-39	47-48
Էնկիւրիի Ա. »	41-42	50-51
» Բ. »	39-41	47-48
Պարկ մը ալիւր (75 քիլօ)	89-91	101-105

Այս ցանկին մէջ կը տեսնուի թէ երեք ամիսէ ի վեր ցորենի գիները օ-խա գլուխ բարձրացած են 8-10 փարա և պարկ գլուխ 14 ղրշ., ինչ որ կա-րեւորութենէ զուրկ չէ։ Խնդիր է թէ այս գինը առաջիկային պիտի բարձ-րանա՞յ թէ իջնա՞յ։ Պատասխանելէ ա-ռաջ պէտք է քննել բարձրացման պատ-ճառները։

Այս տարի ցորենի համաշխարհիկ բերքը պակսած է, օդերու աննպաս-տութենէն։ Վիճակագրութեան մը նա-յելով Անատոլուի բերքը 3 միլիոն հէք-թոլիտր պակաս եղած է, Ռումէլիի բերքը՝ 1½ միլիոն հէքթոլիտր պակաս Պուլկարիոյ բերքը՝ 7½ միլիոն, Ռու-մանիա՝ 25 միլիոն, Աւստրիա-Հունգարիա՝ 30 միլիոն, Ամերիկա՝ 30 մի-լիոն, Սպանիա 18 միլիոն, Գերմանիա՝ 15 միլիոն, Քանատա 6 միլիոն, Անգ-լիա 4 միլիոն. Սերպիա 1½ միլիոն հէք-թոլիտր պակաս, եւն. ընդամէնը 142,700,000 հէքթոլիտր պակաս։ Իսկ փոխադարձաբար, անցեալ տարուընէ աւելի բերք ունեցած են Ռուսիա՝ 33 միլիոն, Ֆրանսա՝ 6,300,000, Արժանդին Աւստրալիա, Չիլի, Մէքսիկա, Հնդ-կաստան եւն., ընդամէնը 46,800,000 հէքթոլիտր։ Ասոր հանելով պակաս-ծէն, բոլոր աշխարհի պակսած բերքը կ'ըլլայ մօտ 100 միլիոն հէքթոլիտր ցո-րեն։ Բայց պէտք է ըսենք թէ ասկէց երեք ամիս առաջ, երբ գիները աժան էին, նկատի առնուած էր որ 115 մի-լիոն պիտի ըլլայ պակասը, այսինքն իրականէն աւելի ենթադրուած էր։ Ուրեմն արդի բարձրացման պատճառը ի՞նչ է։

Արդի բարձրացման պատճառն է Ամերիկայի և ուրիշ երկիրներու մէջ օդերու աննպաստութենէն հունձքի գործողութեան 15 օրէն մինչեւ ամիս մը ուշանալը, ինչ որ խանգարած է հրապարակներու կանոնաւորութիւնը։ Բնական է թէ այս տեսակ աննկատ-նութիւն մը տեւական չի կրնար ըլլալ։ Դիտելի կէտ մըն է նաեւ Գերմանիոյ և Աւստրիոյ մէջ ցորենի հրապարակին ա-ռեւտրական հիմերու վրայ չգտնուելով ան-կանոն ըլլալը։ Իրաւ ալ այս երկիր-ներուն արմտիքի սակարաններուն մէջ օրէնքով արգիլուած է պայմանաժա-մով գործ տեսնելը։ Եւ որովհետեւ սա-կարաններուն նպատակն է գիները ա-ռելորդ բարձրութեանց և անկումներու արգելք ու չափ դնել պայմանաժա-մեայ գործառնութիւններով, հակա-ռակը երբ պատահի, գիները կը բարձ-րանան և կը չիջնին։ Երբ օտար ցո-րենի պէտք ունեցող երկիր մը կ'ար-գիլէ պայմանաժամով գործառնութիւ-նը, իր հրապարակը կ'ենթարկէ օտար մրցումներու։ Այս ճշմարտութեան Գերման ու Աւստրիացի տնտեսագէտ-ներուն կողմէ մեծ կարեւորութիւն չտրուելին է պատճառ որ երբ հունձքը քիչ մը ուշանայ, ցորենի վաճառակա-նութեան մէջ անկանոնութիւն կը մըտ-նէ, ինչ որ կ'ազդէ նաեւ Եւրոպական հրապարակներուն։

Այս բոլոր մանրամասնութիւններէն հետեւցնելով կ'ըսենք թէ, եթէ ամերիկ-եան երկրագործները իրենց մտադրած սէնտիքան գործադրութեան դնեն՝ հրապարակի վիճակը աւելի պիտի չփո-թի ու խանգարուի. իսկ երբ չյաջո-ղին՝ ցորենի հրապարակը ուշ կամ կա-նուխ իր նախկին վիճակը պիտի գտնէ և ապահով հանգամանք մը պիտի առնէ, որովհետեւ պակսած բերքը Ամերիկա կրնայ զարմանել նախորդ տարիներէն դիզուած իր պատրաստ մթերքով։

×

Պոլսոյ ցորենի հրապարակը մեծա-պէս կ'ազդուի եւրոպական հրապա-րակներէն։ Պերլինի սակարանին մէջ վերջին օրերս ցորենի և հաճարի 100 քիլոյին վրայ 1 մառք վրայ դրուեր, բարձրացում մը որուն նմանը տեսնելու համար մինչեւ 1898 երթալու է։ Այս խիստ բարձրացումը կը վերագրուի վերջին անձրեւներուն որոնք վնասեր են բաւական բերքին։ Բայց չահա-գիտութիւնն ալ իր դերը ունի հոն։ Պերլինի հրապարակը ազդեց նաեւ Ռու-մանիոյ և Ռուսիոյ հրապարակներուն վրայ, որոնցմէ փոխանցուեցաւ Պոլսոյ հրապարակին։ Երբ անցած չաբաթ օր ընտիր ցորենը 44-45 փարայի կը ծախ-ուէր, երկուշաբթի օր 2 փր. վրայ դրուեր, չորեքշաբթի և հինգշաբթի օր եղաւ 46-47 փարա, և չաբաթ օր ալ 47-48 փարա։ Կարծրներն ալ նոյն գնով կը ծախուին։ Գարին ալ 35½—36 փա-րա է։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄՐՐԻԿ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ.—Զմեռ ա բէ ամառ.—Քանի մը օրէ ի վեր օդերը փոխուած էին Պոլսոյ մէջ և ջերմա-չափը մինչեւ 12ի իջած էր առջի գիշեր։ Այս ցուրտը՝ Օգոստոսին մէջ, խայթեց Պոլսոյ ժողովուրդը որ սկսաւ մէջտեղ հանել ձմրան վերարկուներն ու փլանէլ ներքնազգեստները։ Գիւղերու մէջ նոյն իսկ սկսեր են..կրակ վառել։ Շաբաթ առ-տու փչող սաստիկ հովը կէս օրին յանկարծ դարձաւ ցուրտ հարաւայինի մը և մրրիկը ընկերացած տեղատարա-փի, բաւական խանգարում և վնաս տուաւ մանաւանդ ծովի վրայ։ Հովը այնքան ուժգին էր որ հովանոցները կը զառնային, կը ճարճատէին անոր չունե-ցին տակ, և երբ կարելի չըլլար բանալ հովանոցը՝ այն ատեն մարդ կը խարա-զանուէր սաստիկ տեղատարափէ որ մէկ երկու վայրկեանէն թաց-խոնաւ տրցակի մը կը վերածէր։ Կամուրջէն, Պայազիտէն, Թալիմհանէի հրապարակէն և այլ բացօթեաններէն անցնիլը կարելի չէր առանց մինչեւ ոսկորները թրջուելու։ Տեղատարափներէն քիչ չատ ողողուե-ցան ցած թաղերու տուները, և բա-ւական վնաս պատճառեց մրրիկը։ Ա-ւելի ծովու վրայ խիստ էր փո-թորիկը։ Մարմարա ալիքներու լեռնա-կոյտ մըն էր, իսկ նաւահանգիստին մէջ ջուրերու յորձանքը քառապատիկ հըն-գապատիկ ուժովցած։ Այնպէս որ Շիր-քէթի և Մախսուսէի չոգենաւերը խիստ նեղուեցան, իրենց կանոնաւոր երթե-ւեկը չկատարեցին, նաւամատոյցներու չի կրցան մօտենալ և մերթ նոյն իսկ ճամբայ չելան։ Փոքր նա-ւերը և մակոյկները բնաւ չկրցին բանիլ։ Սիրքէճիի բացերը մակոյկ մը շրջեցաւ և մէջի 4 հոգին ծով թափե-ցան բայց ազատուեցան։ Գատըգիւղի առջեւ ալ մակոյկ մը ընկղմեցաւ, բայց մէջիններուն ազատուելուն վրայ լուր չկայ։ Նէնիշաբուլի առջեւ ալ մա-կոյկ մը խորտակուեցաւ և բեկորները ցամաք ելան։ Մարմարայի եզերքին վրայ ուրիշ մակոյկներ ալ խորտակ-ուեցան։ Շիրքէթի չոգենաւերը չի կրցան բնաւ մօտենալ Հարէմի և Սա-լաճագի նաւամատոյցներուն և Պէյլէր-պէյի նաւամատոյցին ալ դժուարաւ կը մօտենային։ Գատըգիւղի համար բնաւ չոգենաւ չյանեցաւ չաբաթ օր։ Միայն Նէվխաէր չոգենաւը ժամը 5ին մեկնեցաւ կամուրջէն, բայց կէս ժամ-ուան աշխատութեամբ տեսնելով որ չի կրնար մօտենալ Գատըգիւղի, Հայտար Փաշա գնաց ուր հանեց ուղեւորները։ Անկէց առաջ Գատըգիւղցիները ամբողջ Հայտար Փաշայի ճամբով գացին, թէեւ այդ գծին չոգենաւերն ալ դժուարու-թիւն կը կրէին։ Կղզիներէն մէկ չոգե-նաւ եկաւ առտուն և մէկ չոգենաւ ալ գնաց։ Շաբաթ իրիկուն կղզի երթալու համար Իհսան ճամբայ ելաւ ժողովուր-դին, սնդուններուն վրայ որոնք կը կարծէին թէ մրրիկը անչափ ուժգին չէ։ Բայց չոգենաւը երբ Սերայ Պրու-նէն անցաւ, ալիքներու ընդդիմադիր հոսանքին դէմ սկսաւ տապլտկիլ։ Ա-լիքները մէկ կողմէն կը մտնէին և միւս կողմէն կ'ելլէին, ժողովուրդը սարսա-փահար եղաւ և չոգենաւը պարտաւոր-ուեցաւ կամուրջ դառնալ ու տունին։ Պարթալ և Բենտիք գացողները չի կրցան մեկնիլ։ Գումգաբու-Սամա-թիա-Այաստեփանոս գիծին չոգենաւերը առտուն մէկ-երկու անգամ կրցան եր-թեւեկել և ժողովուրդը դարձեալ կա-ռախումբով գնաց։ Նալիկայէ սպաս-ուող չոգենաւը չի կրցաւ գալ։ Պան-տըրմայի չոգենաւն ալ ուշ մեկնեցաւ։

Մրրիկը երէկ մեղմացած էր բաւա-կան, բայց անձրեւը կը չարունակէ միշտ։

Սեւ Ծովի և Միջերկրականի մէջ ալ սաստիկ մրրիկ կը տիրէ և արկած-ներ պատահած են, բայց մանրամաս-նութիւն չկայ։

Գատըգիւղէն կը գրէ մեր թղթա-կիցը.— Գատըգիւղի և Հայտար Փա-շայի կողմը մրրիկն ու անձրեւը այն-քան խիստ էր որ միջոց մը ցամաքին ծովին բայց անկարելի էր տեսնել։ Գատըգիւղի առջեւ չինուելու վրայ ե-ղող քարափին՝ իբր նաւամատոյց ծա-ռայող երկու մեծ տուպաները և աւա-զով մթերանոց տուպային երկաթ չղթա-ները հովին ու ալեկոծութեան չկրնա-լով դիմանալ՝ բրթան ու քշուելով քիչ մը ուրիշ տեղ քշեց այդ հսկայ տու-պանները։ Գատըգիւղի կանանց ծովու բաղնիքը ամբողջութեամբ փլաւ և հետք անգամ չմնաց. իսկ այրերու բաղ-նիքը մասամբ միայն փլչելով անգոր-ծածելի վիճակի մը մատնուեցաւ։ Պօ-լսեցի Օսման բէկի առագաստանաւը որ յարդ բեռցած էր, նաւամատոյցին քարերուն վրայ իյնալով և ամ-բողջութեամբ խորտակուեցաւ։ Ուրիշ երեք առագաստանաւեր ալ իրենց տեղերէն խախտելով ցամաք քշուեցան և վտանգաւոր կերպով խորտակուեցան։

Նախընթաց իրիկուն Հարէմ Իսկէ-լէսիի առջեւ շրջեցաւ նաւակ մը որ 1000 օխա ածուխ բեռցած էր Եէնի Գաբուէն։ Ածուխները ընկղմեցան, իսկ մարդիկը ազատուեցան Շիրքէթի չոգե-նաւին կողմէ։

Վերջին պահուն հետեւեալ նոր ար-կածները կը հաղորդուին մեզի.— Հայ-տար-Փաշայի առջեւ եզերք ինկաւ Մա-վոնա մը և խորտակուեցաւ։ Իր նաւ-ապետը Մէհմէտ ազատուեցաւ, բայց նաւաստին Ալի որ չփոթելով ինքզին-քը ծով նետած էր, խեղդուեցաւ։ Պա-լաթըմէզի առջեւ եզերք ինկաւ չոգեմա-կոյկ մը և վնասուեցաւ։ Մօտայի առ-ջեւ եզերք ինկան Ըստէմ պէյի, Պրու-սայի ընդհ. դատախազին որդւոյն՝ Հիւսէյին պէյի և հեռագրական վերա-տեսչութենէն Հայտար պէյի էօրսաները և քայքայուեցան ու վնասուեցան։ Փիր-ման վաճառական Մ. Մէլիսի, Աւրա-արեայի Մ. Ֆէրի, անգլ. ապահով. ընկերութեան տնօրէն Մ. Լիթի էօրսա-ներն ալ Իչ-Ֆէնէրի առջեւ եզերք ին-կան։ Բոսֆամինթինոսի 12 թոնոց նա-ւը որ ածուխ բեռցած էր, ցամաք ինկաւ և ծանրապէս վնասուեցաւ Գատըգիւղի առջեւ։ Փայտ բեռցած սալաբուրեա մը և ձմերուկ բեռցած երկու սալաբուրեա-ներ ալ եզերք ինկան։ Պանտըրմացի Մուսթաֆայի ձմերուկ բեռցած նաւն ալ ընկղմեցաւ բայց մարդիկը ազատ-ուեցան։

⁂ Իզմիրի նահանգին զանազան կողմերը անցած և առջի չաբթու տե-ղատարափ անձրեւներ վնասեցին թութի և խաղողի բերքին։

⁂ Սելանիկէ կը գրեն թէ Բօպ-չօզ գաւառակին մէջ տեղացող անձ-րեւներէն Մուղլայի գետակը յորդելով քանի մը փայտէ կամուրջ, երկու ջա-ղացք, 5 յարդանոց և 2 տուն քանդեց և 300 ոչխար ու 50 եզ քշեց տա-րաւ։

⁂ Վիեննայէն կը գրեն թէ Աւստ-րիոյ ամէն կողմերը սաստիկ մրրիկ և ցուրտ կը տիրէ։ Ալպեան և Բալքա լեռ-ներուն չրջակայքը ձիւնած է։

ՀՐԴԵՀ.— Էնկիւրիէն կը հեռագրեն թէ չորսեծ առտու քաղաքին Պազըր-ճըլար թաղէն հրդեհ ծագեցաւ և այ-րեցան 20է աւելի տուն և խանութ։ Պազըրճըլար թաղը կը գտնուի Շու-կային մօտ և հին ու փայտաշէն ըլլա-լով բոցերը շուտով տարածուեցան։ Տեղական իշխանութիւնք խիստ մի-ջոցներ ձեռք առին արգիլելու համար հրդեհը։

ՍԻՄՈՆԻԱՏԻ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒ-ԹԻՒՆԸ.— Գրեցինք թէ Իզմիրի դրա-մատէրներէն Մ. Սիմոնիատի իր առեւ-տրական դժուարութեանց համար անձ-նասպան եղաւ ծովի բաղնիքին մէջ խեղդուելով։ Սիմոնիատի ցարդ կը զբաղէր սեղանաւորութեամբ և ասող-ձավաճառութեամբ, և տղայը հետ ալ ընկերովի՝ մանիֆաթուրայով։ Թէ՛ Իզմիրի և թէ Եւրոպայի հրապարակնե-րուն վրայ 50—60,000 ոսկիի վարկ ու-նէին։ Անձնասպանութենէն երկու օր առաջ Մանչէսթրի իր տղաքը հեռա-գրով 4500 ոսկի կը պահանջէին և Սի-մոնիատի Իզմիրի պանքաներէն մէկուն կը դիմէ 4500 ոսկիի փոխառութիւն մը առնելու համար, սակայն կը մերժուի. ասոր վրայ յուսահատ անձնասպանութեան կը դիմէ։ Կը հաւաստեն թէ հանգուց-եալին պահանջները 100000 ոսկիի մօտ են, մինչ ընդհ. պարտքը հազիւ 25000 ոսկի է։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐ. ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ
(Օգոս. 25 Շաբաթ)

ՑՈՐԵՆ

Առաջին	ճերմակ	օխան	47—48
Երկրորդ	»	»	45—
Խառն			43—44
Զավտարլը			42—
Կարծր առաջին		»	48—
Կարծր միջին		»	45—46
Կարծր խառն		»	42—44

Այսօր 19 վակոն Անատոլուի ցորեն ժամանեց։

ԱԼԻՒՐ			Ղրշ.
Տեղական գլորմա Ա.		պարկ	102—103
»	» Բ.	»	98—100

ԹԵՓ

Օխան 22½ փարա

ԳԱՐԻ

Քէօսթէնճէ	քիլէն	16—16¼
Ռումէլի և Մերսին	»	15¾ – 16¼

ՀՄԱՅԵԱԿ ՔՀ. ԷՔՍԷՐՃԵԱՆ

ՏԱՐԵՐՔ ԱՇԽԱՐՀԻԿ ԼԵԶՈՒԻ
Ա. Բ. Գ. ՀԱՏՈՐՆԵՐԸ

Նոր տպագրութեամբ ի լոյս ելած են, կը ծախուին Կալաթա Գուրշունլու խան Սագաեան տպարանը և ի Կ. Պո-լիս Սիւմպիւլլի խան Միհրան էֆէնտի Փափազեանի գրատունը։ Գին Ա. հա-տորին 3, Բ. ինը 5, Գ. ինը 5։
% 30 ԶԵՂՉ 50—43

ՀԻՆ ՕՐԵՐ

ՊՈՒԷՏ ԽԱՉԱՏՈՒՐ ՄԻՍԱՔԵԱՆ
ԵՒ
ԻՐԵՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԽՄԲԱԳՐԱՆԻՆ ՎՐԱՅ
ՀԱՅԵԱՑՔՆԵՐ
Գրեց՝ Յ. Գ. ՄՐՄՐԵԱՆ

19րդ Դարու հայ իմացական բարո-յական և արուեստական վիճակին վրայ վաւերական յիշատակագիրներով միջակ հատոր մը նորատիպ՝ 140 էջ, որ կը խօսի հոգեհանօրէն անցեալ նշանաւոր անձանց վրայ ալ, գլխաւորապէս Պուէտ Խաչատուր Միսաքեանի վրայ։ Կը ծախուի Կ. Պոլսոյ բոլոր գրավա-ճառներուն քով։ Մեծաքանակ (20 հատէ աւելի) կանխավճար գնողներուն համար կ'ըլլայ 25 % զեղչ։ Գրել հե-ղինակին հասցէին՝ Կ. Պոլիս, Զաք-մաքճըլար, Պալենց ու Զարդարեան գրատուները։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

24 Օգոստոս 1907

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ՔՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	Օ.Ո.		102 22
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»		102 23
Երէկուան էն բարձր գինը	»		102 27
» էն վար գինը	»		102 22

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	ֆր.	61 12½
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	160 62½
Երէկուան էն բարձր գինը	»	161 12½
» էն վար գինը	»	60 62½

Շիրքէթը Խայրիէ		Օ. Ո.	44.—
Շիրքէթը Խայրիէի Համիտիէ		Օ.Ո.	5.07½
Միթիլլիի Պանքա			.—
Սելանիկի	»	ֆր.	—.—
Քոմէրսիալ		Ա. Ո. Շիլին	8 03
Քարասու Բրէվիլէժիէ		ֆր.	61 —
» Օրտինէռ		»	58 —
Իզմիրի քարափ		»	586 -
Օսմ. Ապահով. Ընկ.		Օ. Ո.	4.20
Թրամվայի բաժնեթուղթ		»	8 90
Ժիւլիւսանա Թրամվայ		»	4 10
» պարտաթուղթ		ֆր.	470 —
Տէրքոսի ջուրի ընկ.		»	316.—
Անատօլ. Երկ. բաժնեթ.		Ա. Ո.	16 09
Քարափ Կ. Պոլսոյ		ֆր.	435.—
Թրամվայ			50 75

ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

Ցունական փոխառութիւն	ֆր.	237 —
Պանք Նաս. Կրէս.	»	417.—
» » » Նոր	Օ.Ո.	4 04
Լաւրիոմ	ֆր.	74 —

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղշ.-էն	Ղշ. փր.
Ֆրանսական ոսկի	87 04
Անգլիական ոսկի	109 31
Բօլ	91 10
Մէճիտիյէ արծաթ	107.32
» քառորդ	107.25
» մանրուք	104 20
Մէթալիք	100.
Պէշլիք	103.20
Ռուսի թղթադրամ	8.65
Քրիմեց	50.

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի վրայ չէք		ղրշ.	110.—
Բարիզի	» »	ֆր.	22.86¼
Վիեննայի	» »	քուրոն	21.99
Պերլինի	» »	մարք	18.71

ՓԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

6 Սեպտ. 1907

Ֆրանսական Ռանթ 3 %		94 55
Օսմ. միաց. փոխ. 4 %	բաց.	94 75
» » »	գոց.	94.82
Ռումէլիի երկաթուղի	ֆր.	165.75
Րէժիի պարտաթուղթ	»	448 50
Օսմանեան մաքս	»	—.—
Օսմանեան Պանքա	»	700.—
Քրէտի Լիոնէ	»	1185.—
Բարիզի Պանքա	»	1432 —
Աւստրիական Ռանթ	4 %	—.—
Իտալական »	5 %	87.95
Ռուսական » 5 %	1906	—.—
Սպանիակ. արտ. փոխ. 4 %		91 95
Պոլսոյ Քարա Այաքն	ֆր.	614.—

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

6 Սեպտ. 1907

Անգլիական Ռանթ		81 81
Օսմ. Միաց. Փոխ.	բաց. Դ.Կ.	94.—
» » »	գոց. »	94.—
Օսմ. Պանքա		17 25
Պուլկարական 1892		101 50
Ռուսական 4 % 1898—89		— —
Ցունական Ռանթ		46.—
Զարթրըտ		1 22
Թրանսվալ		.—
Ռանտ-Մայն		5.15
Ճափոնական 4 %		— —

ՊԵՐԼԻՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

6 Սեպտ. 1906

Գերմանական 3 %	82 40
Օսմ. Միաց. Փոխ.	93 40
Օսմ. փոխառութիւն 1903	—.—
Ռումէլիի երկաթուղի	182 50
Ռուսական 4 % 1902	—.—
Անատոլ. Երկ. Պարտ. Ա.	—.—
» » » Բ.	—.—
» » Բաժնեթ. 60 %	—.—

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

6 Օգոս. 1907

Օսմ. Րէժի	413 —
Ռումէլիի Երկաթուղի	182.70
Վիեննական պանք	529.50

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԹԵՐԹՕՆԸ — 50 —
ԳՐԵՑ ԲԱՐԳՄԱՆԵՑ
ԿՍԱՎԻԷ ՏԸ ՄՕՆԹԷՓԷՆ ՊԵՏԻԿ

Վայրագ Կինը

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԱՄԱՐԱՆՈՑԻ ՈՃԻՐԸ

Ժ.

— Այո՛, սակայն պարտքերնուդ վճարման համար ալ ուրիշ ոն է միջոց մը չունիք ։

— Այո՛ չունենալս դուք ալ շատ աղէկ գիտէք ։

— Եւ սակայն այսու հանդերձ, դարձեալ փառաւոր կերպով կեանք մը մը վարէք կոր ։

— Այո՛, ծախ ուրիշ անկարելի եղող կալուած մը ունիմ, որուն վարձքերը գէշ աղէկ կրնամ ապրիլ, եթէ նպատակիդ այն ալ ձեռքէս առնել է, այն ատեն ինծի համար փրկութեան միայն մէկ միջոց մը կը մնայ, այն է վերջնական... մը ինքզինքս սպաննել ։

— Սակայն Պ. դըր Կոմս, փոխանակ այսպէս վհատելու պէտք է աշխատիք, այս բանին համար կերուկ միջոց մը և ազդու դարման մը գտնելու ։

— Ի՛նչ որ ալ ընեմ, ի՛նչ ճամբու որ հետեւիմ և ի՛նչ միջոց որ խորհիմ, բոլորն ալ պարապ են ։

— Ինծի և կամ առնելիքներուս համար եթէ միջոց մը կայ այն ալ ապագայ պատահականութեանց սպասելն է, բաց ի ասկէ գատ ուրիշ միջոց չկայ ։

— Պ. դըր Կոմս եթէ կը ներէք, բան մը հարցնեմ ձեզի ։

— Հրամմեցէք, ի՛նչ ըսելիք որ ունիք, ըսէք, պատրաստ եմ ձեզ մտիկ ընելու ։

— Քանի որ հայրերնիդ սատնկ ճամբայ մը բռնած է, դուք ինչո՞ւ անոր չէք հետեւիր։ Անիկա իր յառաջացած տարիքին մէջ երբ երկրորդ անգամ ըլլալով ամուսնանալու կ'ելլէ, դուք ինչո՞ւ նոյն ուղղութեան չէք հետեւիր ։ Արդեօք ձեզի համար ալ՝ թէ գեղեցիկ և թէ հարուստ աղջիկ մը չկրնար գտնուիլ, և կամ միթէ գէշ կըլլա՞յ ։ Ես այնպէս կը կարծեմ թէ՝ այս միջոցով բոլոր պարտքերնիդ ալ կրնանք վճարել ։

Ալպէր ծաղրական կերպով մը

— Սիրելիդ իմ Պ. Րէմի ձեր այս խորհուրդին համար շնորհակալութիւն կը յայտնեմ, և իրաւունք ունենալնիդ կը հաստատեմ, և կը խոստանամ այսօրուընէ սկսեալ այս կէտին վրայ խորհիլ ։

— Ոհ, եթէ դուք փափաքիք և խոստանաք, ես ալ յանձն կառնեմ համոզել ձեր պարտապահանջները ; դեռ ժամանակ մը սպասել տալու համար ։

— Շատ լաւ. սիրելիդ իմ Պ. Րէմի շատ լաւ, այս կէտին վրայ մտածելու համար զձեզ ապահովցնելով, շնորհակալութիւններս կը յայտնեմ ձեր ջանքերուն համար և կարծեմ զձեզ փոխանորդաբար իմ կողմանէս ըսել պարտապահանջներուս թէ եթէ իրենք կարենան գտնել ինծ համար կոյր, կաղ և սակայն հարուստ աղջիկ մը, պատրաստ եմ զայն շնորհակալութեամբ կնութեան առնել, միայն մի միայն պարտքերս վճարելու և ասպ իմ հանգստութեանս վերայ մտածելու համար ։

— Պ. դըր Կոմս, լրջօրէ՞ն կըսէք արդեօք թէ կը կատակէք ։

— Կատակի ատեն չէ, Պ. Րէմի, կատարեալ լրջութեամբ կըսեմ ։

— Ուրեմն թէ ձեր և թէ ձեր պարտատէրերուն օգտին համար, ամուսնութիւննիդ փութացնելով, այս մասին կարծօնէք զնել յարմար ընտրութիւն մը կատարելու, այդպէս է ։

— Այո՛, այո՛, դուք ի՛նչ որ յարմար դատէք, զայն ընդունելուս համար ապահով կրնաք ըլլալ ։

— Ուրեմն մենք ալ հիմակուընէ աշխատինք յարմար ընտրութիւն մը կատարելու, և կը յուսանք թէ քիչ ատենէն պիտի յաջողինք, Պ. դըր Կոմս ։ Ուրեմն առ այժմ մնա՛ք բարով ։

— Երթաք բարով. Պ. Րէմի, Աստուած յաջողէ ։

Րէմի, զգացած ուրախութիւնէն ձեռքը գլուխը շարժելով երբ սպասասրահին մէջ մէկ քանի անգամ երթալ գալ,

Ալպէր զայն կեցնելով,

— Պ. Րէմի, ձեզի դեռ ուրիշ ըսելիք մըն ալ ունիմ, ըսաւ ։

— Հրամմեցէք Պ. դըր Կոմս ։

— Ձեր գտնալիք աղջիկը նայեցէք որ հարուստ ըլլալը հանդերձ, չափազանց տգեղ չըլլայ ։

— Ո՛չ, Պ. դըր Կոմս, ո՛չ, ապահով եղիք այդ մասին, մենք պիտի աշխատինք որ, մեր գտնալիք հարուստ աղջիկը, միեւնոյն ատեն բաւական ալ գեղեցիկ ըլլայ, պատասխանեց Րէմի, և,

— Առ այժմ, մնաք բարով Պ. դըր Կոմս, ըսելով, ուրախութեամբ սրահէն մեկնեցաւ ։

Ալպէր երբ առանձին մնաց, կատաղութեամբ մը թիկնաթոռի մը մէջ նետուելով, սկսաւ խորհրդութեամբ մը մնալ խորհիլ ։

— Այսպէս ուրեմն ։ եթէ սա մարդուն ըսածները ճիշդ են, ըսելէ իմ գործս լմնցած է, մինչդեռ ես, եթէ հարկ ըլլար հինգ տասը տարի կինոցի սպասել ,մեծ ժառանգութեան մը տիրանալու յոյսով, բայց հիմա այս յոյսս ալ պիտի ոչնչանայ ։ Աստուած իմ, յիսուն և հինգ տարեկան հասակին եւ. ամուսնանալու ելլել...

Սակայն հայրս յամառին մէկն է, ժառանգութիւնը ինծի չմնալու և ես վերջին ծայր թշուառ ըլլալու համար ինչ որ ալ ընել պէտք ըլլայ կընէ, ասոր համար կ'սպասէի կոր համոզուիլ ։ Այո՛ ,վաղը կելլէ կամուսնանայ մը բոլոր ինչքին ու ստացուածքը կը ծախէ և կամ իր ամբողջ հարստութիւնը կնոջը կը թողու, և ասոր ալ ո՛չ ոք բան մը կրնայ ըսել ու այդ պարագան ես ալ բոլորովին բացը կը մնամ ։ Բայց այս բանը սուտ տարաձայնութիւն մըն ալ կրնայ ըլլալ, ուստի ես անձամ պիտի աշխատիմ, ստուգելու համար ։

Երբ Ալպէր այսպէս կը մենախօսէր, սենեակին դուռը դրսէն զարնուեցաւ և,

— Կրնա՛ք մտնել, ըսելով ոտքի ելաւ ։

Դուռը երբ բացուեցաւ սպասաւոր մը մէջ նամակով մը ներկայացաւ և,

— Պ. դըր Կոմս ,ձեզի համար նամակ մը, ըսաւ և յանձնելով դուրս ելաւ ։

(Շարունակելի)

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎ[illegible] Գ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

ԷՎԳԱՖԸ ՀԻՄԱՅՈՒՆ ՆԷԶԱՐԷԹԸ ՃԷԼԻԼԷՍԻՆՏԷՆ

Ճէվամիի չէրիֆէ վէ խայրաթը սաիրէ իչին 30ը խիթիմալ օլընմալըշ խուբարմաչէթ քիւլչէսի վէ 100ատէ 70ի 130 այարընտա բարաֆիմ օլմագ իւզրէ խմալ իլթիզամլէնէք 2500 քիլօ մըդրապ մումընըն պէհէր քիլօսը 10 դշ.ատա վէ պազը ճէվամիի չէրիֆէտէ մէվճուտ օլուպ նօգսանըլարը իքմալ իլթիզամլէնէք պալ մօմլարընըն տա մա խմալյէ պէհէր ամիք գըյէսի 26 դշ. վէ իւզէրինէ վող օլունաճագ բարաֆիմին քէզալիք պէհէր ամիք գըյէսի 10 դշ.ատա թալիպի լօհուքյինտէ օլտուղընտան վէ չէհրը հալը րուզմինին 15ինճի ճումաա էրթէսի կիւնիւնէ գատար հէր գաչ բարա թէնզիլ խտիլիրսէ գապուլ օլունըպ, հատտը լայըգընը պուլաուղը թագտիրտէ իհալէյի գաթիյէսի իճրա գըլընաճաղընտան, նօգսանըլյա իթա իթմէք իստէյէնլէրին եիւզատէ ան նիսպէթինտէ թէէմին ագչէլէրինի վէ եաւխուտ միւթէպէր վէ մուսադդագ քէֆալէթնամէլէրինի համիլէն էյամը թամինտէ Մէճլիսը խայրէի էվգաֆա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի ։

21 Ադուսթոս 323 3—3

Ճէվամիի չէրիֆէ վէ խայրաթը սաիրէ իչին միւպայաասընա լիւզիւմ կէօրիւնան 24500ատէտ միւխթէլիֆ իւլճիւս գանտիլ իլէ 48 գալէմ մէհնա վէ միտարէ գուլթպուսը վէ ճէրիֆլէրի վէ զինձիր ասգըրը վէ մէհնա իփլէրի իլէ չամանտըրա վէ ճամ ֆէնէր վէ գօզա վէ սէհփա վէ նէրտիպան վէ սաիր լէվազըմին մէձմուր 69000 դշ.ատա թալիպի լօհուքյինտէ իսէ տէ, ֆիյաթը մէվգիւրէ հատտը լայըգընը պուլամամըշընա պինաէն միւնագասա միւտտէթի թէմտիտ խտիլմիշ վէ չէհրը հալը րուզմինին օրիլիրմի պէշինճի ճումա էրթէսի կիւնիւնէ գատար հէր գաչ բարա թէնզիլ խտիլիրսէ գապուլ օլունըպ հատտը լայըգընը պուլաուղը թագտիրտէ իհալէյի էվվէլիյէսի իճրա գըլընաճաղընտան, նօգսանը իլէ իթա իթմէք իստէյէնլէրին 100ատէ 10 նիսպէթինտէ թէէմին ագչէլէրինի վէ եաւխուտ միւթէպէր վէ մուսադդագ քէֆալէթնամէլէրինի համիլէն էյամը թամինտէ Մէճլիսը խայրէի էվգաֆա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր ։

21 Ադուսթոս 323 3—3

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ

Բերա, Նեճիլ փողոց թիւ 1

Ուսումնարանին ԺԹ. տարեշրջանը պիտի սկսի առաջիկայ Սեպտեմբեր 3/16ին, Երկուշաբթի օրը ։

Աւելորդ է ասոր նպատակին և ծրագրին վրայ երկար հրատարակութիւններ ընել, վասն զի ծանօթ է արդէն պատուական ազգային ։

Խնամակալութեան միակ փոյթն ու ջանքն է՝ ընտրեալ պաշտօնէից և ուսուցիչներու ձեռօք, իրեն յանձնուած մանկտւոյն և երիտասարդաց լաւ դաստիարակութիւն մը տալ և հիմնական ու գործնական ուսմունք աւանդելով՝ զարգացնել անոնց մտաւորական կարողութիւնը ։

Ուսումնարանին վարչութիւնն ու դասաւանդութիւնները յանձնուած են, այս տարի ևս, միեւնոյն փորձառու դաստիարակներու և հմուտ ուսուցիչներու, սակայն Փրանսերէն լեզուի ուսուցման աւելի շատ խնամք տանելու համար՝ ուրիշ նոր դասատու մ'ալ բերուած է, որով Փրանսացի ուսուցիչներու թիւը վեցի կը բարձրանայ ։ Ասոնք շաբաթը 100 ժամ կը դասախօսեն զանազան կարգերու մէջ ։

Տղոց ծնողք կամ պաշտպանք կրնան դիմել Տնօրէնութեան ամսոյս 20էն սկսեալ, ամէն Գշ. Դշ. և Ուրբ. օրերը մինչեւ կէս օր, իրենց զաւակներն արձանագրել տալու համար, ուր կրնան ստանալ նաեւ Ուսումնարանին տպեալ ծրագիրը ։

ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ
Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍ. ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԻ
Բերա 6/19 Օգոստոս 1907 8—10

ՄԵՂԻՔԸ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՀԻՆԵՐՈՒՆ

Եթէ մեր պզտիկները շատ կարդալ չեն սորվիր, եթէ մեր մանուկները թուաբանութենէ կը խորշին, եթէ մեր զաւակները քերականութիւնը կ'ատեն, եթէ մեր վարժարանները կը յետադիմեն ։

Որովհետեւ Հարպիկ քերականը, մաթեմաթիքները, մանուկներու Բ. և Գ. գիրքը, գոհարմասեանիկը են. խնամով դաս չեն տար ։

Որովհետեւ մանկավարժական նպատակայարմար պատկերներով թուաբանութիւնը իրենց աշակերտներուն ձեռքը չեն տեսնուիր ։

Որովհետեւ պատկերներու վրայ սորվեցնող մանկավարժական 3 հատոր ֆեռականութիւնը ո՛չ տեսեր են, ո՛չ գիններ ։

Որովհետեւ առանց ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԳՐԱՑՈՒՑԱԿԸ տեսնելու դասագիրքերու «ընտրութիւն» կ'ընեն ։

Ուրեմն պէտք է դիմել Կ. Պոլիս, Մէրճան փողոց Մարգարեան գրատունը որ ԱՌԱՆՑ Թղթատարի ԾԱԽՔԻ Պոլիս հրատարակուած գիրքերը իրենց ԲՈՒՆ Գինով կը ղրկէ և գրացուցակ մըն ալ կուտայ ։ 4—5

ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԱՏԱԲԱԶԱՐ

Հայուհեաց Վարժարանի նպատակն է Հայ աղջիկներուն տալ լուրջ դաստիարակութիւն մը՝ զարգացած և բարեկիրթ տանտիկիններ և դաստիարակութեան գործին օժանդակներ պատրաստելու համար ։ Վարժարանին տեսչութիւնը աշակերտուհիներուն ֆիզիքական, իմացական և բարոյական զարգացումը միշտ խղճամիտ հոգածութեան առարկայ կ'ընէ ։ Եւրոպ. և Ամերիկացի 12 ուսուցիչներէ կազմուած ձեռնհաս ուսուցչական խումբ մը կ'աւանդէ Հայ., Անգլ., Թուրք. և Ֆրանս. լեզուները, ինչպէս նաեւ բնական, իմաստասիրական, չափական և այլ գիտութիւններ ։ Մնայուն կարուհի մը կ'աւանդէ ձեռագիտութեան, կարի և ձեռագործի դասերը ։ Գիշերօթիկներու տարեթոշակն է 12 օսմ. ոսկի, որուն կէսը պէտք է հատուցանել տարեշրջանին սկիզբը և կէսը Ծննդեան արձակուրդին ։ Դաշնակ և երգեհոնի համար կը պահանջուի 5, 3 և $2^1/_2$ օսմ. ոսկի, դասաւութեան թիւին համեմատ ։ Վարժարանին յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի Սեպտ. 11ին (Ն. Տ.), Դշ. իրիկունը ։

Աւելի տեղեկութեանց համար խնդրել վարժարանին յայտագիրը կամ դիմել Մր. Բիթի, Պայպըլ Հաուս. Կ. Պոլիս, կամ գրել Տր. Ս. էֆ. Գալանճեանի, Ատենապետ Խնամակալութեան Ատաբազար ։ 15—9

Capsules de Santal Salolé
de A. Colol

Ա. ԳՕԼՕԼԵԱՆԻ ՍԱՆԹԱԼ ՍԱԼՕԼԷԻ ԳԱԲՍԻԼ

Ջերմամիզութիւն, միզամանի բորբոքում, դժուարամիզութիւն կը բժշկուին Ա. Գօլօլեանի պատրաստած Սանթալ Սալօլէի գաբսիլներով ինչպէս որ անուանի բժշկաց գնահատութեամբ հաստատուած է ։

Գինն է 12 դահեկան

* * *

Capsules de goudron au Baume de tolu
de A. Colol

Ա. ԳՕԼՕԼԵԱՆԻ ԽԱՑԴԱՆՈՎ ԹՕԼՈՒԻ ՊԱԼՍԱՄԱՆԻ ԳԱԲՍԻԼ

Կուրծքի հարբուխ, չնչարգելիչ հազ, Էնֆլուէնզա, հին և նոր պրօնշիթ, կոկորդի բորբոքում, կը բուժուին Ա. Գօլօլեանի խայծղանախառն թօլուի պալսամի գաբսիլներով ։

Գինն է 5 դահեկան

Վաճառատեղին է Կ. Պոլիս Պահչէ Գաբու չարքաբավաճառ Հանի Պէքիրի կից Եալըզըզ խան Ա. Գօլօլեանի դեղարանը պատրաստութեանց մթերանոցը ։ 20—9

ՍԹԱՄՊՕԼ ՎԷԶՆԷՃԻԼԷՐՏԷ

480 ՂՈՒՇ

ՄԷՀՄԷՏ ՍԱԼԻՄ ԹԻՃԱՐԷԹԽԱՆԷՍԻ

Կէօրիւլէն արզու վէ րաղպէթէ պինաէն Ամէրիգանըն Զարիֆ ֆապրիգասընտա սիփարիշ չօգ վէ բարքէ եօլլարա մախսուս օլմագ իւզրէ իմալ իթթիրիլմիշ ճէլպ էյլէտիլմիշ վէլօսիբէթ մաքինալարը ղայէթ սաղլամ վէ էհվէնիյէթ ճիհէթինտէն միւքէմմէլ մաքինալարընտա ֆարգ պուլունտուղընտան վէ պէհալինին թէսվիյէսինէ հէր քէսին քէսէսինէ էլվէրիշլի թաքսիթլը միւմքինտիր ... մաքինալարը ... Տիքքէ մաքինասըլը կրամօֆօն մաքինալարը պոլատէքի չէրաիթ իլէ խտիլիր ։ Թաշրատան սիփարիշ գապուլ օլունըր ։ 5—10

ՄՈՐԹԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ՏՕՔԹ. ԽԶԶԷՔ ՔԵԱՄԻԼ
ՄԱԶԻ ՋՈՒՐ

Մազերու գոյնը առանց փոխելու գլխու վրայ առաջ եկած պզտիկ բշտիկ երը բոլորովին կը ջնջէ, մ գերու արմատները կը զօրացնէ և հերաթափութեան արգելք ըլլալէ զատ. անոնց երկննալուն ալ կը նպաստէ ։ Ցիշեալ ջուրին բուժիչ յատկութիւնը հաստատուած, ապացուցուած է Օսմ. Նշանաւոր բժիշկներուն կողմէ և մեծ գնահատման արժանացած ։

Կեդրոնատեղին է Պաղչէ Գաբու, Համիտիյէ Սէպիլին դիմացը գտնուած Աբիկ Իւթիւճեան

Գաւառներէն եղած յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին ։

Գինը 15 ղրուշ ։

Կը ծախուի նաեւ Պոլսոյ գլխաւոր դեղարաններուն մէջ ։

Բարիզի քաղաքապետական ցուցահանդէսին կողմէ ոսկի մետալով գնահատուած ։ 10—10

ՃԻՇՏ ՁԵՐ ՈՒԶԱԾԸ

Ունենալ գրատուն մը ուր անմիջապէս, և առանց խաբուած ըլլալու երկիւղի, կարենաս հայթայթել գրենական պէտքերդ, դիւրամատչելի պայմաններով,— պզտիկ առաւելութիւն մը չէ ։ Ահա այդ տեսակ գրատան մը բոլոր պայմանները կը լրացնէ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ԳՐԱՏՈՆԸ

Որուն տէրը, Յովհաննէս Գըլըճեան, իրեն նշանաբան ընտրած է յաճախորդին գոհունակութեան և շահուն մէջ փնտռել իր օրինաւոր վաստակը ։

ԳԸԼԸՃԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ ամէն կարգի հայերէն, Թուրքերէն և ֆրանսերէն գիրքերէ զատ, կը հայթայթէ Մանկապարտէզի Նիւթեր, Աշխարհացոյց քարտէզներ, բնագիտական և բնապատմական պատկերներ, ձեռագործի նիւթեր ։ Կ'առնէ նաեւ տպագրական ամէն տեսակ գործեր ։ Դասագիրքերու ճոխ մթերք մը ունի ։ Սխալ հասցէի չդիմէք. Զագմագճըլար - եօգուշու թիւ 25 Մեծ Նոր Խա ի տակ Կեդրոնական նոր գրատուն Յովհաննես Գըլըճեանի ։

ԱՌԻԹ ՄԸ

Լիթուէի հուչակաւոր հեղինակաւոր Ֆրանսերէն բառարանը մաքուր կազմով կը գտնուի այս գրատունը դիւրամատչելի պայմաններով ։ 50—50

ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՐՁՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԼԵԶՈՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ
ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԱՅ

Կ. Պոլիս, Դատըգիւղ. Մէհմէտ Պաշա Ճատտէսի

7ՐԴ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ

Մասնագէտ ուսուցիչներու և ուսուցչուհիներու ձեռամբ, տոհմային ուսումները և գիտական անհրաժեշտ ծանօթութիւններէ զատ, հիմնական կերպով կաւանդուին Հայերէն Օսմաներէն, Ֆրանսերէն, Անգլիերէն, և Գերմաներէն լեզուները՝ հանդերձ խօսելավարժութեամբ (բուպիք), ինչպէս նաեւ Գծագրութիւն, Տնարարութիւն, Կար ու Ձև, Ասեղնագործութեան զանազան տեսակները (ձեռքով և մեքենայով), ձայնական և գործիական երաժշտութիւն, մանաւանդ Դաշնակ և Ջութակ ։ Գիշերօթիկները կը վայելեն կատարեալ անուշ և ընտանեկան անթերի խնամք, առողջապահիկ պայմաններու մէջ ։

Բանակցութեան համար դիմել ի վարժարան առ Տեսուչն կամ առ Տեսչուհին ։ Մանրամասն տեղեկութիւն կարելի է ստանալ նաեւ, Գշ. Եշ. Շբ. օրերը ժամը 5էն 9 դիմելով ի Դպրատունն «ԳԱՐՈՒՆ», Մեծ Նոր խան, վերի յարկ, թիւ 55 ։

Աշակերտուհեաց վերամուտը տեղի պիտի ունենայ Սեպտ. 3 Բշ., օր ։

Հիմնադիր-Տնօրէն
Յ. Գ. ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ
6—15

ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԲԱՆԿԱԼԹԻ - ԶԱՐՊԻԷ ՃԱՏՏԷՍԻ
ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԱՅ

Մանկապարտէզ եւ Նախակրթարան երկու սեռի աշակերտաց. Երկրորդական վարժարան աղջկանց համար ։

Դ. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ 1907-1908

Նոր տարեշրջանիս առթիւ, վարժարանիս աշակերտուհիներուն և աշակերտներուն արձանագրութիւնը տեղի պիտի ունենայ ներկայ Օգոստոս ամսոյ 20 երկուշաբթի օրէն սկսեալ, մինչեւ (/15 Սեպտ. առաւօտեան ժամը 8-12 Ը. Ե.) ։

Վերամուտը տեղի պիտի ունենայ Սեպտ. 3/16ին, երկուշաբթի և դասախօսութիւնները պիտի սկսին նոյն օրը ։

Գիշերօթիկ աշակերտուհիները պարտին Սեպտ. 1ին, շաբաթ օր, վերադառնալ վարժարանս ։

Տնօրէնութիւնս՝ կը յայտարարէ թէ չորրորդ տարեշրջանիս սկիզբը՝ Նախակրթութիւնը աւարտող աղջկանց համար կը բանայ երկրորդական վարժարանի Ա. դասարանը, ուր պիտի աւանդուին Քրիստոնէական կրօնք, մայրենի լեզուի, ֆրանսերէն և անգլ. լեզուաց, դպրութեանց և գիտութեանց ուսումները, աշակերտութեամբ ամէնէն ձեռնհաս և գործին ու ասպարէզին նուիրուած կրթական մշակներու ։ Դասախօսութիւնները տեղի պիտի ունենան ֆրանսերէն լեզուաւ ։

Կը հրաւիրուին արդէն վարժարանս յաճախող թէ՛ գիշերօթիկ և թէ ցերեկօթիկ աշակերտուհիներուն և աշակերտներուն յարգելի ծնողքը, ինչպէս նաեւ իրենց զաւակները վարժարանիս մանկապարտէզի, նախակրթարանի և աղջկանց երկրորդական վարժարանի աշակերտութեան տալ փափաքողները այցելել վարժարանս Օգս. 20էն մինչեւ 2 Սեպտ. կիրակի, ամէն օր կէսօրէ առաջ և տեղեկանալով ընդունելութեան պայմաններուն, կատարել՝ դասուց սկզբնաւորութենէն առաջ՝ աշակերտաց արձանագրութեան կանոնական անհրաժեշտ ձեւակերպութիւնները ։

Գաւառացի ազգայինք կրնան թէ՛ ուղղակի թղթակցութեամբ և թէ Կ. Պոլսոյ մէջ իրենց ներկայացուցչին միջոցաւ բանակցիլ Տնօրէնութեանս հետ ։

Հիմնադիր-Տնօրէն
Նիկողոսեան վարժարանի
Ց. Գ. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԳԱՏԸԳԻՒՂԻ

Վարժարանիս 38րդ տարեշրջանը պիտի սկսի Սեպտ. 3ին, ըստ հին տոմարի, երկուշաբթի օր ։

Վարժարանին նպատակը ու ծրագիրը, ինչպէս նաեւ վարչութեան փոյթն ու ջանքը՝ անոր ճիշդ գործադրութեանը համար, ծանօթ է համայնքին երկար տարիներէ ի վեր, սակայն նոյնը՝ վերջին ժամանակներու մէջ ի մասնաւորի աւելեալ եղած է, հոն ներմուծուած նորանոր բարեփոխութիւններովը ։

Ի նկատի առնելով այժմեան միջավայրին օրինաւոր պահանջը, առաջիկայ տարեշրջանին մէջ, հիմնական ու գործնական ուսմանց ամէն մէկ ճիւղերուն մէջ մարզելէ զատ վարժարանիս աշակերտները, առաւելագոյն խնամօք պիտի ընծայուին անոնք՝ լեզուական վարժութեանց և գլխաւորաբար ֆրանսերէնի մէջ, որուն համար անցեալ տարւոյ ուսուցչաց թուոյն վրայ նոր ու ընտիր ֆրանսացի diplômé եղած ուսուցիչներու յատուկ խումբ մը յաւելուած եղած է, որով դասաւանդութեանց մեծագոյն մասը ֆրանսերէն լեզուով պիտի աւանդուի աշակերտաց ։ Ասոր հետ մէկտեղ խօսելավարժութեան համար ևս նոր մեթոտ առանձին դասախօսութեան ժամեր հաստատուած են ։

Վարժարանիս մէջ աւանդուած լեզուներն են Թուրքերէն, հայերէն, ֆրանսերէն, գերմաներէն, անգլիերէն և իտալերէն ։ Ուսմանց և գիտութեան մասին կը հետեւի եւրոպական միջնակարգ վարժարաններուն ծրագրին, որուն հետ մեծ տեղ մը տրուած է նաեւ գեղարուեստից, — գծագրութեան, գեղագրութեան, ձայնական ու գործիական երաժշտութեան — ինչպէս նաեւ մարմնամարզի, որոնց համար մասնաւոր վճարում չկայ, ի բաց առեալ դաշնակի, ջութակի ևայլն, դասաւանդութիւններէ ։

Վարժարանիս շրջանաւարտներէն որոնք որ արժանաւոր ու յարմար կը դատուին Տեսչութենէս, կը ղրկուին Վիեննայի Մխիթարեան Լիկէոնը, և անկէ կ'անցնին — լրացուցիչ երկամեայ շրջանը աւարտելէն վերջը— Եւրոպիոյ այլեւայլ համալսարանները, նոյն վարժարանին Տեսչութենէն յատկացուած առանձին Թոշակով (Bourse) ։ Աւելի մանրամասն տեղեկութիւն ստանալ ուզողներն կրնան դիմել ուղղակի Գատըգիւղ (Մօտա) վարժարանիս Տեսչութեան, և կամ Բերայի Մխիթարեան վարժարանը (Սագըզ-Աղաճի, թիւ 34) և առնուլ անկէ վարժարանիս Ցայտագիրը ։

Վերատեսուչ
Հ. ՅԱԿՈՎԲ Վ. ՏԻՐՈՅԵԱՆ
8—10

ԱԲՐՈՏԻԹԵԱՆ
ԵՒ
ԾՆՆԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՑ
ԱԽՏԵՐՈՒ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄԸ

Առաջին այցելութիւնը Ձրի է

Ծննդական և աբրոթիտեան գործարաններու հիւանդութեանց մասնագէտ բժիշկ

ՏՕՔԹՕՐ ԳԱՌՆԻԿ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

գիտական վերջին նորութեանց շնորհիւ առանց ցաւ պատճառելու ենթակային, հիմնապէս կը բժշկէ աբրոթիտեան և ծննդական հիւանդութեանց ամէն տեսակ հիւանդներ, և մանաւանդ դժուարամիզութիւնը ։

Ամէն օր, կէս օրէն վերջ, բաց ի կիրակի օրէն, կը գտնուի Պահճէ-Գաբու չարքաբավաճառ Հանի Պէքիրի անկիւնը թիւ 18, Մէհմէտ Էֆենտի-Պիանի Դեղարանը ։

Ուրբաթ օրերը ձրի 50—8

PHENIX ASSURANCE L. Co.
„ՖԷՆԻՔՍ"

ՀԻՄՆԵՍԱԼ Ի ԼՕՆՏՕՆ 1782
ԿԸ ԳՈՐԾԷ Ի ՊՈԼԻՍ 1869էն ի վեր
ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Դրամագլուխ եւ պահեստի դրամ
ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 4.218.000

ՖԷՆԻՔՍ սամ հրդեհի դէմ ապահովագրական Ընկերութիւն մըն է, ծանօթ իր պատուաւորութեամբ. և վճարումներու մէջ իր անմիջական վճարումներով ։

ՖԷՆԻՔՍ կ'ապահովագրէ հրդեհի և կայծակի դէմ ամէն տեսակ անշարժ և շարժուն ստացուածք, յոյժ նպաստաւոր պայմաններով ։

Ընկերութեան նշանաւոր եղած է ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ և ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆ ՎՆԱՍՈՒՑ ։ Ցարդ վճարած է աւելի քան 27,000,000 անգլ. ոսկի ։

Ընդհ. գործակալ Պոլսոյ և [illegible]
Գ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ
Վիքալիս խան, Պանք Օթօմանի [illegible]
Ղալաթիա

Փոխ-Գործակալ ի Պոլիս
ՃԻՎԱՆ ԹԷՔԷԵԱՆ
50—8 Ֆնտըգլեան խան

ԻՆՉ ԿԸՐՑՆԵՄ ՏՂԵԿՍ

Տղաք երբ հինգ վեց ամսուան ըլլան, մայրերը անոնց լաւ սննդարար ուտելիք գտնելու հետամուտ կ'ըլլան, ինչ որ շատ բնական է, ըստ որում, մայրական կաթը որչափ ալ առատ ու օրաւոր ըլլայ, այլ եւս անբաւական կը դառնայ տղաքը ուժովցնելու, երբ վեց ամսու ըլլան անոնք ։ Բարիզի ամէնէն հռչակուած բժիշկը Տքդ. Ֆալիէռ հետազօտութեան առնելով այս կարեւոր խնդիրը երկար փորձերէ ու զննութիւններէ վերջ, յաջողած է հնարել որ. համար առաջին կարգի սնունդ մը ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌ անուամբ, որ Բարիզի, Լոնտոնի և Վիէննայի Բժշկական Համալսարաններէն գնահատուելով, բոլոր քաղաքակիրթ աշխարհին մէջ ընդհանրացած է ։ ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌը շօքօլայի պէս խիստ քաղցրահամ է և միեւնոյն ժամանակ վերջին աստիճան սննդարար ու կազդուրիչ. մայրական կաթին կրկին անգամը սնունդ կը պարունակէ, զոր ուտող տղաք կը սնանին, կ'ուժովնան, կ'աճին, կը կայտառանան, շուտով ոտքի կ'ելլեն և առանց հիւանդանալու ակռայ կը հանեն ։

Հազարաւոր օրինակներ կ'ապացուցանեն որ Ֆօսֆաթին Ֆալիէռով սնած տղաք, քաջողջ, ուժեղ, զօրաւոր և կայտառ մարդիկ եղած են ապագային ։

Ամէն հասակէ անձինք անհրաժեշտ է որ գործածեն այս սքանչելի սնունդը ։ Մանաւանդ ծերեր, հիւանդութենէ ապաքինողներ, ծծմայրեր ու նիհարներ, որոնց վերջին աստիճանի ոյժ, սնունդ և կորով կուտայ ։

ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌը կը ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղարաններու ու դեղի մթերանոցներուն մէջ 24—26

ՏՕՔԹ. Խ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ ԵՒ ԾՆՆԴԱՄԻԶԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Յիշեալ բժիշկը մասնագիտութիւն ընտրած է իրեն ծննդամիզական եւ գաղտնի հիւանդութիւնները, որոնց ամենավերջին դարմանները կ'աւանդէ Նասիրէ միշտ եւրոպական բժիշկներու հետեւողութեամբ ։

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր բաց ի կիրակիէ, ժամը 3—11 Պահճէ Գաբու չարքաբավաճառ Հանի Պէքիրի դիմացը, թիւ 18 սեղանաւորին վերնայարկը, դարմանատանը մէջ ։ Առաջին այցելութիւնը ձրի է, իսկ աղքատներուն վստահելի դարմանումն ։ 51—50